Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 46	Łódź, Sroda, 22 lutego 1933 r.	עלפטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מיטוואָך, כ״ז שבט תרצ״ג	№ 46

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל.

אַרבייטס=צייט און אורלויבען

די דאָזיגע פראַגע זאָל נאָר בעטראַכטען דער סיים אויף זיין איצטיגער סעסיע

וואַרשע, 21 (טעלעפאָניש).

היינט איז אין די קולואַרען פון סיים גערעדט געוואָרען, אז נאָך אין משך פון דער איציגער סיים-סעסיע וועט אַרומגערעדט ווערען א נאָוועלע צו די געזעצען וועגען אַרבייטס-צייט און אורלויבען.

דער פּראָיעקט זעהט פאָר דאָס סקאַסירען פון די אויגערופענע „ענגלישע שבתים", דאָס איינפיהרען אַ 48-שעה'דיגע אַרבייטס-וואָך, און דאָס רעדוצירען אויף 50 פּראָצענט די לוינען פאַר איבער'שעה'ן.

די אורלויב-צייט זאָל רעדוצירט ווערען אויך אויף פיל, אז אויב לעת-עתה האָט אַן אַרבייטער נאָך 3 יאָהר אַרבייט, געהאַט 14 טעג אורלויב זאָל ער איצט האָבען בלויז 8 טעג.

היינט — די דיסקוסיע איבער דער עקספּאָזע פון אויסערן-מיניסטער

וואַרשע, 21 (טעלעפאָניש)

מאָרגען האַלב 11 אינדערפריה וועט זיך אָנהויבען די זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר אויסערן-ענינים.

מען וועט גלייך צוטרעטען צו דער דיסקוסיע איבער דער עקספּאָזע פון דעם אויסערן-מיניסטער בעק.

די פערהאַנדלונגען וועלען געדויערען ביז שפּעט אין אָוועגד, ווייל מען דאַרף מאָרגען נאָך פערענדיגען די גאַנצע דיסקוסיע.

די מלחמה פלאַקערט

די בלוטיגע פערמעסטונג פון כינא מיט יאַפּאַן

לאָנדאָן, 21 (ספ. טעל.)

דער עהרענכטיגער צוזאַמענשטויס אויף דער גרעניץ פון דער פּראָווינץ דזשעהאָל געבען טשאַנג-יאַנג-סו איז מגולגל געוואָרען אין א פערביסענעם קאַמף.

די יאַפּאַנישע אָפּטיילונגען האָבען אָנגעהויבען אַן אַטאַקע געגען דער כינעזישער קאָנצענטראַציע.

א גאַנצע נאַכט זענען פאָרגעקומען מוראדיגע שלאַכטען.

היינט פאַרטאָג האָבען די פעראייניגטע יאַפּאַניש-מאַנדזשורישע קרעפטען, וועלכע צעהלען 36,000 זעלנער, אָנגעהויבען א קאָנצענטרירטע אַטאַקע אויף דער שטאָט קאַילו.

דאָס יאַפּאַנישע מיליטער וועט זיך וואַהרשיינליך היינט נאָך רוקען אין דער ריכטונג פון פּעקין, כדי צו בעהערשען די באַהן-ליניע.

די כינעזער האָבען קאָנצענטרירט אין דעם דריי-ווינקעל פּעקין—טשאַ—יאַנג-נאַנג-ליגג 30,000 פון זייערע בעסטע זעלנער, וועלכע האָבען בדעה צו קעמפען ביז'ן לעצטען טראָפּען בלוט.

אויב די כינעזער וועלען זיין געצוואונגען דורך די איבערוויגענדע כוחות פון'ם שונא צו פערלאָזען זייער ערד, וועלען זיי זיך קודם כל פערוואַנדלען אין א מדבר.

דאָס יאַפּאַנישע פלאָט מיניסטעריום האָט פעראָרדענט א קאַמפּס-גרייטקייט פון די ים-אָפיצירען און זעלנער.

יאַפּאַן זאָל אַרויסטרעטען פון דער פעלקער=ליגע

טאָקיאָ, 21 (ספ. טעל:)

די מיניסטעריום פאַר קריגס- און פלאָט-ענינים זאָגען אָן, אז די הויפּט-דעלעגאַטען וועלען אָפּגערופען ווערען פון דער ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ מיט'ן מאָמענט, ווען יאַפּאַן וועט אַרויס פון דער פעלקער-ליגע, מחמת דאָ הערשט די איבערצייגונג, אז די אַטמאָספער אין גענף איז לגבי יאַפּאַן זעהר א פיינדליכע.

אַנדערע דעלעגאַטען וועלען וואַהרשיינליך פערבלייבען אין גענף אַלס אָבסערוואַטאָרען.

נישט אַכטענדיג דערויף, פערזיכערט מען, אז יאַפּאַן וועט וועט אויך ווייטער אָבזערווירען בעצוי די אָפּמאַכען, וואָס זענען געשלאָסען געוואָרען אין וואַשינגטאָן און לאָנדאָן.

לאָנדאָן, 21 (ספ. טעל.)

די גאַנצע ענגלישע פּרעסע ווייזט אן אויף דער ערנסטער סיטואַציע אין שייכות מיט דער כוונה פון יאַפּאַן אַרויסצוטרעטען פון דער פעלקער-ליגע.

„דיילי טעלעגראַף" שרייבט, אז די אַרבייטען פון דער ענטוואָפענונגס-קאָמיסיע זענען שטאַרק בעדראָהט.

„מאָרנינג פּאָסט" שטרייכט אונטער די נויטווענדיגקייט פון אַ'ענגער און האַרציגער צוזאַמענאַרבייט צווישען יאַפּאַן און ענגלאַנד. לויט דער דאָזיגער צייטונג, האָט די פעלקער-ליגע צו סוביעקטיוו געהאַנדעלט לטובת כינא. עס וואָלט געווען פיל נוצליכער פאַר'ן שלום, ווען די ליגע וואָלט דערקלעהרט אויסדריקליך כינא, אז זי קאָן נישט וואַרטען אויף דער דרויסענדיגער הילף געגען יאַפּאַן.

די ליבעראַלע „ניוס קראָניקל" טרעט אַרויס שאַרף געגען יאַפּאַן, פאָדערענדיג, אז מ'זאָל פערבאָטען צו פערקויפען און אַרויספיהרען געוועהר אין די יאַפּאַנישע פּאָרטען.

נישט קיין לאָדזערין

איז דער לעצטער קרבן אין זאַקאָפּאַנע

זאַקאָפּאַנע, 21 (טעלעפאָניש)

נאָך 5 שעה אַרומזוכען, האָט די רעטונגס-עקספּעדיציע געפונען אין דער אַראָפּגעשאָטענער לאַווינע דעם נעכטיגען קרבן.

דער קאָפּ פון דער אומגליקליכער איז פאָלשטענדיג צושמעטערט, און דער לינקער פוס צובראָכען.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, איז דער קרבן נישט קיין לאָדזערין, נאָר א לעהרערין פון קראָקע, קאַמילאַ קאַמיענגיץ.

Z okazji

25 letniego jubileuszu

dziękuje mojej Sz. Klijenteli za dotychczasowe pełne zaufanie i polecam się nadal przy zakupywaniu

porcelany, szkła i kryształów.

Uwaga: Każdy kupujący w dniach 22 i 23 b. m. od 5 zł. otrzymuje upominek.

TEA SANNE

847 Piotrkowska 175.

וועגן הנחה=טראַמוואַי-בילעטען

קאָמוניקאַט פון צענטראַלען סוחרים-פעראיין (פּיעטריקאָווער 10)

צוליב דעם, וואָס דער איצטיגער חודש ד׳ג פי האָט נאָר 28 טאָג, מאַכען מיר אויפמערקזאַם אונזערע רעפלעקטאַנטען אויף טראַמוואַי-הנחה-בילעטען, אז די קאַנצעלאַריע וועט נאָר אָננעהמען איינצאָהלונגען ביז מאָנטאָג, ד. 27-טען ד. ח. אין די ביוראָ-שעה׳ן.

בעמ.: אויך זונטאָג און מאָנטאָג די קאַנצעלאַריע.

צענטער. סוחרים און פאַבריקאַנטען-פערבאַנד אויף לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפט אין לאָדז (פּיעטריקאָווער 10) 889

ווייכטיג פאַר דער אָרימער לאָדזער בעפעלקערונג!

דער אַמבולאַטאָריום

ביים פעראיין „לינת המשמרים"

זשעלאַזנאַ 26, טעל. 242-55

אָפען טעגליך פון 10 ביז 5 נאָכמיטאָג אין דרינגענדע פאַלען ביז 8 א זייגער אָוונט

ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפן אָרט. שיקט אויך אַרויס דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אהיים.

נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אָרט אַנאַליזען. מינימאַלע אָבצאָהלונג.

885 די פערוואַלטונג.

אויגען=קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B.Donchin

פּעטריקאָווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אָוועגד.

קומט וואָס פריהער!

צום זומער=סעזאָן בעקומט איהר

רעשטען

פון די בעסטע קוואַליטעטען

ביליצער. טאַמאַשאָווער און אַנדערע נייעסטע מאָדערנסטע מוסטערן פון הערען- און דאַמען=שטאָפען

פאַר מענער	מיט 30% ביליגער	פאַר דאַמען
אויף אַנציגער, אויף פאַלטענס	קומט און איבערצייגט אייך!	אויף פאַלטענס, אויף קאָסטיומען
געדענקט דעם אדרעס		נאָר ביי

R. Szczęśliwy

5 באַוואַמיעסקאַ 5 פראָנט, II שטאָק.

פאַר גאָלד, בריליאַנטען, ביזשוטעריע און לאָמבאַרד-קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזן

אייזיאַר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7. 8079

Dr. Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען- האַרץ- און מאַגען-קראַנקהייטען.

ציגעל=גאַס 11, טעל. 126-02

נעהמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָוונט.

הזכרה.

מאָרגען, דאָנערשטאָג, ה' משפּטים, כ"ז שבט (דעם 23|II), פּינקטליך 10.30 פאַרמיטאָג קומט פאָר אין בית התפלה „מחזיקי חולים" בית שמואל, יוליוש 28

א הזכרה צו דער ערשטער יאָהרצייט פון

מרת בלומה נ"ע

אשת ר' אפרים נ"י

פרענקעל

בת הנדיב ר' שמואל הובעל נ"י

אויף וועלכע מיר האָבען דעם כבוד איינצולאַדען די פאַמיליע, פריינד, מיטגלידער פון „מחזיקי חולים" און מיטגלידערינס פון די פרויען און נאַהרונגס-סעקציע

די פערוואַלטונג

פון „מחזיקי חולים"

898

אנגענומען דעם אוניווערזיטעטס-געזעץ אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים

וואַרשא, 21 (טעלעפאניש)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים איז מען צוגעטראטען צו א גענויער דיסקוסיע איבער'ן רעגירונגס-פראיעקט פאר די אקאדעמישע שולען.

שוין אנהויבענדיג די דיסקוסיע, האט דער סיים-מארשאלעק דערקלערט, אז די רעדנערס וועלען באגרענעצט מיט 15 מינוט צייט, און אז זיי הערען געבעטען צו האלטען זיך דירעקט ביי דער טעמע, ווייל ער וועט נישט צולאזען צו קיין שום אלגעמיינער דיסקוסיע.

נאך דער רעדע פון דעפ. סטאניגשקיס (ענדעק) האט גערעדט דער דעפ. זאמערשטיין, וועלכער האט דער-עיקר פאלעמיזירט מיט'ן דעפ. טשאפינסקי, און דערביי דערקלערט, אז ער נויטיגט זיך נישט אין זיינע עצות, און ער ראט איהם צו אינטערעסירען זיך מעהר מיט דעם, וואס עס שרייבט די יודישע ארבייטער-פרעסע געגען דער פאליטיק פון פ. פ. ס.

דאס יודישע קאלא איז אין דעם מאמענט ווען די אפאזיציע האט פערלאזט דעם קאמיסיע-זאל, איבערגעבליבען צוזאמען מיט די פארשטייער פונם אוקראינישען קלוב אויפ'ן זאל, בכדי צו רעדען וועגען די רעכט פון די יודען אין די אוניווערזיטעטען.

פ. פ. ס. האט גארנישט אויפגעטון פאר די יודען.

דער רעדנער האט אריינגעטראגען צום ארטיקעל 1 אן אויסבעסערונג, וועלכע האט דעם צוועק צו פארזיכערען דער אקאדעמישער יוגענד די פרייהייט פון שטודירען.

דער דעפ. פיאטראווסקי (פ.פ.ס.) האט אונטערשטיצט די אויסבעסערונגען וועגען פעסטשטעלען די פרינציפען פון דער זעלבסטפערוואלטונג אין די אוניווערזיטעטען, און דערביי שארף פראטעסטירט געגען די ווערטער פונם מיניסטער, אז די בירגער פון פוילען האבען צו פיל געפיהל פאר רעכט, אבער צו ווייניג געפיהל פאר פליכטען.

בעת מ'האט גערעדט וועגען „אוקראינישען אוניווערזיטעט אין לעמבערג", האט דער דעפ. דיובוא (פ.פ.ס.) דערקלערט, אז די פאליטיק פון דער סאנאציע איז אין בעצוג צו די נאציאנאלע מינדערהייטען א נאציאנאליסטישע אויף דורך און דורך. פ. פ. ס. — האט ער געזאגט — גלויבט דערוועגן נישט אין דעם, אז די דאזיגע ריכטונג זאל רעאליזירען דעם פאסטולאט צו שאפען אן אוקראינישען אוניווערסיטעט.

די דיסקוסיע איבער דעם שטרייטבארען ארטיקעל 3, וועגען געבען רעכט דעם בילדונגס-מיניסטער צו אויפלעזען קאטעדרעס און איבערשיקען פראפעסארען — איז אויפ'ן פארשלאג פון בעבע איבערגעריסען געווארען.

עס איז אויך ארומגערעדט געווארען די פראגע פון דער פאליציי אין די אוניווערזיטעטען.

עס האבען גערעדט דער דעפ. סטראנסקי (ענדעק) און דעפ. דיובוא. אבער אויך די דיסקוסיע וועגען דעם ענין איז, אויפ'ן פארשלאג פון בעבע איבערגעריסען געווארען.

וואַרשא, 21 (טעלעפאניש)

אויף דער נעכטיגער פלענאר-זיצונג פון סיים איז אין דער צווייטער און דריטער לעזונג אנגענומען געווארען דאס געזעץ וועגען די אקאדעמישע שולען.

אלע אויסבעסערונגען פון דער אפאזיציע זענען אפגעווארפען געווארען.

נאך דער זיצונג, ווען דער בילדונגס-מיניסטער יענדזשעיעוויטש איז ארויס פון סיים, האבען איהם עטליכע הונדערט מיטגלידער פון יוגענד-לעגיאן געמאכט אן אוואציע.

דאס געזעץ וועט נאך היינט איבערגעשיקט ווערען אין סענאט.

קאנווערסיע פון חובות

א וויכטיגער פראיעקט פונ'ם פינאנץ-מיניסטעריום

וואַרשא, 21 (טעלעפאניש).

ווי מ'גיט איבער בעארבייט דאס פינאנץ-מיניסטעריום א פראיעקט פון א קאנווערסיע פאר די קורצטערמיניגע באנק- און היפאטעק חובות.

די אויפגאבע פון דער דאזיגער קאנווערסיע דארף זיין די אויפלעבונג, און קודם-כל די בעדייטענדע אפשפאנונג פונ'ם עקאנאמישען לעבען, פונקט אזוי, ווי ס'איז געווען פאר ניי-יאהר מיט דער קאנווערסיע פון די לאנג-טערמיניגע חובות.

די פראצענטירונג פון די קורצטערמיניגע חובות זאל פערקלענערט ווערען פון 9 אויף 4 פראצענט, אדער אויף 5 א האלב.

גלייכצייטיג ווערט פראיעקטירט א צעהן יאהריגער טערמין פון די אפצאהלונגען.

די דאזיגע ידיעה האט געמאכט אין די פינאנציעלע קרייזען א שטארקען איינדרוק.

ארעסטירט 5 סאוויעטישע אפיצירן אויף דער פוילישער גרעניץ

וואַרשא, 21 (טעלעפאניש)

לויט ווי מען מעלדעט פון דער גרעניץ-ליניע, האט די ג. פ. או. ארעסטירט 5 אפיצירען פון דער רויטער ארמעע, וועלכע האבען געוואלט אומלעגאל אריבערגעהן די פוילישע גרעניץ.

בעת'ן נאכיאגען, איז איינער פון זיי דערהרגעט געווארען, און איינער שווער פערוואונדעט.

די דאזיגע אפיצירען זאלען האבען געהערט צו א קאנטר-רעוואלוציאנערער ארגאניזאציע, וואס איז ענטדעקט געווארען דורך ג. פ. או.

פרעזידענט נחום סאקאלאוו אין איטאליען

רוים (יט"א) דער פעראיין פון די יודישע קהלות אין איטאליען האט איינגעארדנעט א פייערליכען עמפפאנג לכבוד דעם פרעזידענט נחום סאקאלאוו, וועלכער ווילט איצט אין איטאליען.

דער רעגירונגס-קאמיסאר אדוו. לאוועגנא האט בעטאנט אין זיין בעגריסונגס-רעדע, דאס ער בעגריסט דעם פארזיצער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע נישט אין נאמען פון אן איינצעלנער קהלה, נאר אין נאמען פון גאנצען ארגאניזירטען איטאליענישען יודענטום. אדוו. לאוועגנא האט דערמאנט די גרויסע פערדינסטע פאר דער ציוניסטישער, נאך פון נחום סאקאלאוו אלס ערוועקער פון יודישען גייסט און פון דער אלטער יודישער שפראך.

אין א לענגערער רעדע האט געענטפערט נחום סאקאלאוו, וועלכער האט אנגעוויזען אויף די גרויסע דערגרייכונגען אין ארץ-ישראל, ווי דער יודישער ישוב בעקעמפט די שוועריגקייטען און בויט דעם צענטער.

נאך זיין רעדע איז פרעזידענט סאקאלאוו ווארים בעגריסט געווארען דורך די פערזאמעלטע, צווישען וועלכע עס האבען זיך געפונען [illegible] וויכטיגסטע פארשטעהער פון דער יודישער קהלה אין רוים.

צום שלום האט בעגריסט נחום סאקאלאוו'ן דער אבער-ראבינער פון רוים פראפ. [illegible]דושע לא-סאצערדאטי און איהם פערזיכערט, דאס די יודישע געמיינדע האלט פאר א גרויסען כבוד צו בעגריסען דעם פארטרעטער פון דער ציוניסטישער און פון אויפלעבונגס-ווערק אין ארץ-ישראל.

נחום סאקאלאוו וועט בשעת זיין אויפענטהאלט אין איטאליען בעזוכען די וויכטיגסטע שטעדט ווי פלארענץ, מיילאנד, ליווארנא, וואו ער וועט ווערען אויפגענומען דורך די אקטיווע יודישע קהלות און ציוניסטישע קאמיטעטען. די איטאליענישע ציוניסטישע פעדעראציע נוצט אויס די געלעגנהייט פון נחום סאקאלאוו'ס אנוועזנהייט אין רוים, כדי דורכצופיהרען א פראפאגאנדע-קאמפאניע פאר'ן קרן-היסוד און קרן-קימת אונטער'ן נאמען „די סאקאלאוו-וואך".

יודישע קרבנות

אין די קאמפען צווישען ארבייטער און פאליציי אין סאלאניקי

סאלאניק (יט"א) בעת די לעצטע צוזאמענשטויסען צווישען די ארבייטער און פאליציי אין סאלאניק האבען געליטען אויך יודישע ארבייטער. די זשאנדארמעריע האט ווי בעקאנט, אומגערינגעלט דעם לאקאל פון ארבייטער-פעראיין, אין וועלכען עס האט זיך פערזאמעלט 200 ארבייטער. בעת דעם קאמף זענען אומגעקומען 7 ארבייטער, דערונטער דער יודישער סטאלער-ארבייטער מרדכי חיים אשכנזי. צווישען די פערוואונדעטע איז אויך געווען דער יודישער סטאלער-ארבייטער שמעון קונע. די פאליציי האט ארעסטירט עטליכע צענדליג ארבייטער, דערונטער אויך די ארבייטערין אסתר קאהען.

אינטערוויו מיט'ן קעניג קאראל

וועגען דער איצטיגער סיטואציע אין רומעניען

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

דער ספעציעלער בעריכט-אפגעבער פון „זשורנאל" האט בעקומען אן אינטערוויו פונ'ם רומענישען קעניג קאראל וועגען דער איצטיגער לאגע אין רומעניען.

דער קעניג האט דערקלערט, אז אין דער גאנצער צורודערונג זענען שולדיג די באלשעוויקעס, און אז געקומען איז זי נישט אומדערווארטעט.

אזוי-צי-אזוי — האט ער געזאגט, — הויבט ער גארנישט אן צו קלערען וועגען אבדיקאציע, און אז ביז'ן סוף פון זיין לעבען וועט ער טריי בלייבען דער שבועה, וועלכע ער האט אפגעגעבען בעת זיין ארויפגעהן אויפ'ן רומענישען טראן.

דער בלוטיגער שטרייק פון די באהן-ארבייטער אין בוקארעשט

זשאנדארמען רינגלען ארום די באהן-ווארשטאטען.

שארפער שטרייק אין אירלאנד

לאנדאן, 21 (ספ. טעל.)

פון דובלין איז מען מודיע, אז די שטרייקענדע באהן-בעאמטע האבען נעכטען אדורכגעפירט עטליכע פערשווערונגען.

דער שטרייק דויערט שוין דריי וואכען, און ס'איז נאך דערווייל נישטא קיין שום האפענונג, אז ער וועט ליקווידירט ווערען.

בלוטיגע פארטיי-קאמפן אין דייטשלאנד

בערלין, 21 (ספ. טעל.)

אין דער געגענט קייזערלויטערן אין פאלאטינאט, וואו עס האט אויף דער וואהל-פערזאמלונג פון צענטרום און דער בייערישער פאלקס-פארטיי גערעדט דער געוו. קאנצלער ברינינג, איז נעכטען געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען צווישען די מיטגלידער פון דעם רעפובליקאנישען שוץ-בונד און די נאציאנאל-סאציאליסטען.

3 מיטגלידער פונ'ם שוץ-בונד זענען שווער פערוואונדעט געווארען, 19 — לייכטער.

ברינינג האט אונטער א פאליציי וואך פערלאזט די שטאדט.

די אפאזיציע פון בייערן

נעהמט אן גאר קאנקרעטע פארמען

בערלין, 21 (ספ. טעל.)

דער אינערן-מיניסטער, פריק האט זיך געוואנדט צו דער בייערישער רעגירונג מיט דער פאדערונג אפצושטעלן אויף דריי טעג די צייטונג „מינכענער נייעסטע נאכריכטען".

די בייערישע רעגירונג האט די פאדערונג אפגעווארפען, און אפעלירט וועגען דעם ענין צום מלוכה-טריבונאל אין לייפציג.

דער הוגענבערגישער „טאג" דערקלערט, אז דער דאזיגער, אין פלוג קאמפלער ענין, האט א פרינציפיעלען כאראקטער. די בייערישע רעגירונג, ווי עס ווייזט אויס, איז דעצידירט צו לאזען זיך אויפ'ן געפעהרליכען וועג פון ריקזיכטסלאזער אפאזיציע לגבי דער צענטראלער רעגירונג, וואס דאס פיהרט צו דעם אויפהער פון די פונדאמענטען פון דער דייטשער מלוכה.

עמיגראציע-וועזע איבערגעבען דער „אגענץ"

פאדערט די הסתדרות-קאנפערענץ אין ארץ-ישראל

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש).

ס'איז געשלאסען געווארען די 4-טע קאנפערענץ פון „הסתדרות". ס'זענען אנגענומען געווארען א רייהע רעזאלוציעס. צווישען אנדערע א פאדערונג דאס עמיגראציע-וועזע איבערגעבען דער יודישער „אגענץ". א רעזאלוציע געגען דער בעגרענצונג פון דער חלוצים-עמיגראציע און געגען די ציוניסטען-פערפאלגונג אין סאוו. רוסלאנד.

מיט 154 שטימען געגען 32 איז אויסגעדריקט געווארען צוטרוי דער לייטונג. געגען האבען געשטימט די לינקע פ. צ. און „השומר הצעיר".

טייערער צאהל איך פאר ברילאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאלדענע ציין, און לאמבארדאווע קוויטעס.
M. H. LISSAK, 5 Piotrkowska 5
50%

בודזשעט-דעבאטע אין לאדזער שטאטראט

שארפע רעדעס פון דער אפאזיציע

יודישע אינטערעסען זענען נישט בעפרידיגט געווארען — אזוי ערקלערען אלע יודישע ראטמענער

דער אינטערעס צו דער דעבאטע

בעכטען האָט זיך אין שטאטראט אנגעהויבען די בודזשעט־דעבאַטע, דאָס איז דער זעקסטער בודזשעט בײַ דער איצטיגער קאַדענץ פון דער סאָציאַליסטישער מעהרהייט. יעדעס יאָהר קומט פאַר דאָס זעלבע, די אָפּאָזיציע איז שוואַך און נישט פּראָדוקטיוו נישט פערהאַן צווישען דער אָפּאָזיציע קיין שטאַרקע פּערזענליכקייט, וועלכע וואָלטען געקענט מיט זייער קריטיק אימפּאָנירען, דערייבער ווערט די פעראינטערעסירונג מיט דער שטאַטישער בודזשעט־דעבאַטע אַלץ שוואַכער און שוואַכער.

דעם אָנהויב פון דער דעבאַטע האָבען די מעהרהייטס־פראַקציעס איבערגעלאָזען פאַר דער אָפּאָזיציע, כדי שפּעטער צו קענען ענטפערען אויף איהרע שוואַכע זייטען און ווי עס איז זיך פערטיידיגען פאַר דעם איצטיגען צושטאַנד פון דער שטאַטישער ווירטשאַפט, וועלכע האָט זיך געשאַפען צוליב דעם שטאַרקען קריזיס.

מען מוז מודה זיין, אַז די אָפּאָזיציע האָט אַגירט מיט אַ היבש ביסעל דעמאַגאָגיע. דער קריזיס האָט זיי צוגעהאָלפען אויסצוזוכען שלעכטע זייטען, וועלכע וואָלטען אין די צייטען פון קאָניונקטור זיכער אויסגעמיטען געוואָרען. דעם הויפּט־אָנגריף האָט די אָפּאָזיציע געמאַכט אויף די שטאַטישע הייזער אויף פּאָלעסיע. די דאָזיגע אימרעע האָט זיך טאַקע דער שטאָט נישט איינגעגעבען צוליב פערשידענע סיבות און אפשר אויך צוליב׳ן קריזיס. ראַטמאַן וואַ׳עוואָדזקי האָט פּשוט זיך געשטיקט נישט קענענדיג אַרויסטרעטען מיט זיינע אַנטיסעמיטישע שטיק, געהער ער דאָך צום רעגירונגס־לאַגער, וועלכער רעדט נישט הויך וועגען אַנטיסעמיטיזם... דאָך האָט ער זיך נישט געקענט איינהאַלטען און אין זיין רעדע פערמסרט די יודישע פאָלקסשולען, אַז די זענען פּויליש־פיינדליך (?).

דעם אָנהויב פון דער דעבאַטע מאַכט

ראַטמאַן שאָט

(הויזבעזיצער), וועלכער קלאָגט זיך בסדר אויף דער עולה וואָס געשעהט די הויזבעזיצער מצד דעם מאַגיסטראַט. ער קריטיקירט שאַרף די ווירטשאַפט אויף פּאָלעסיע, האַלט דעם שטאַטישען בודזשעט פאַר נישט רעאַל און ערקלערט, אַז ער וועט שטימען געגען בודזשעט.

דאַן רעדט ראַטמאַן וואַ׳עוואָדזקי (נ. פּ. ר.) וועלכער זאָגט צווישען אַנדערען, שוין 5 יאָהר פיהרען די סאָציאַליסטען די ווירטשאַפט אין לאָדז, די צייט איז שוין גענוג צו כאַראַקטעריזירען די ליניע, אויף וועלכער די סאָציאַליסטען האָבען אָרויפגעפיהרט די שטאַטישע ווירטשאַפט, ווען מען פערגלייכט דעם איצטיגען צושטאַנד מיט דעם צושטאַנד פון פאַר 5 יאָהר קומט מען צו טרויעריגע איבערצייגונג. אין יאָהר 1927 איז די שטאָט שולדיג געווען 10 מיליאָן זלאָטעס, איצט

איז די שטאָט אַ בעל-חוב פון 56 מיליאָן זלאָטעס

ס׳קומט אויס, אַז די שטאָט האָט זיך יעדעס יאָהר איינגעשולדיגט אויף 9 מיליאָן זלאָטעס וואָס מאַכט אויס 11 זלאָטעס יעדעס יאָהר אויף יעדען איינוואוינער, ס׳האָט זיך געקענט אויסדוכטען, אַז די שטאָט האָט פאַר דעם געלד געמאַכט גרויסע קאַפּיטאַלע אינוועסטיציעס, די גרעסטע אַרבייטען פון מאַגיסטראַט אין דער צייט זענען געווען: קאַנאַליזאַציע און פּאָלעסיע. די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען ווערען אָבער וואָס אַמאָל קלענער און די אַדמיניסטראַציע בעטרעפט דאָרט 20 פּראָצענט, אַנשטאָט וואָס זי דאַרף בעטרעפען 8 פּראָצענט.

פּאָלעסיע ווידער איז אַ פולשטענדיגער באַנקראָט

ביים אָנהויב בויען פּאָלעסיע האָט מען געזאָגט אַז דאָס אויסבויען פון 11 טויזענד צימערען וועט קאָסטען 40 מיליאָן זלאָטעס, דערווייל האָט מען אויסגעבויט 3 טויזענד צימערען וואָס האָבען געקאָסט 20 מיליאָן זלאָטעס דאָס בעווייזט ווי שפּאַרזאַם און ווי גוט פּאָלעסיע איז געבויט געוואָרען. איצט לעגט מען צו צו פּאָלעסיע 976 טויזענד זלאָטעס אַ יאָהר, אין בודזשעט איז דירה־געלד בערעכענט אויף גאַנצע הונדערט פּראָצענט. אין דער אמתען בעטרעפט שוין דאָרט דער חוב פון די לאָקאַטאָרען פון דירה־געלד 200 טויזענד זלאָטעס, דאָס יאָהר וועט דער חוב נאָך גרעסער ווערען און דער מאַגיסטראַט וועט צולעגען צו פּאָלעסיע אַ גאַנצען מיליאָן זלאָטעס. אַזאַ דעפיציט איז נישט בערעכטיגט פון קיין שום שטאַנדפּונקט, אַלזאָ בירע איבערוועסטיציעס האָבען זיך נישט איינגעגעבען און דער שטאַטישער חוב בעטרעפט 56 מיליאָן זלאָטעס.

דער מאַגיסטראַט האָט געהאַט צוגעזאָגט צו בויען די שטאַטישע ציגעלניע אין רשעוו, מ׳האָט דערויף אויסגעגעבען אַ מיליאָן זלאָטעס איינגאַנצען אומזיסט, מ׳האָט צוגעזאָגט אויסצוקויפען דאָס שענסטע הויז, בויען אַ שפּיטאָל, בויען שולען, אָפּשאַפען דעם באַהן־איבערגאַנג אויף וויסאָקאַ גאַס, פאַרצע־ [illegible]

גולירען די שטאָט, דאָס אַלץ איז נישט פערווירקליכט געוואָרען.

די שטאָט האָט לויט דעם רעדנער נישט געמאַכט קיין שום אָפּשפּאָרונגען, ביז איצט איז נאָך נישט פאַרגעלעגט געוואָרען דער אויסגעוועהנליכער בודזשעט.

אין היגזיכט פון די סובסידיעס האָט דער מאַגיסטראַט פּאַוואָריזירט די נישט פּוילישע אינסטיטוציעס, די יודישע שולען וואָס זיהען האָט צו דער פּוילישער מלוכה (?) בעקומען געלד בעת פּוילישע אינסטיטוציעס בעקומען נישט. די פּיידלעשער בעקומען צו ווייניג, די גאַסען־בדוקען זעען אין אַ קלאָגעדיגען צושטאַנד. ראַטמ. וואַ׳עוואָדזקי ערקלערט אַז זיין פראַקציע וועט שטימען געגען בודזשעט.

ראַטמאַן קולאַמאַוויטש (כ. ד.) זאָגט, אַז די די שטייערען זענען צו אָפּטימיסטיש פּרעלימינירט געוואָרען. די רעגירונג טוט זעהר גוט, זאָגט דער רעדנער, צונעהמענדיג אַ טייל הכנסות דער שטאָט, ווייל די מאַגיסטראַטען האָבען צופיל בעלאַסטעט די בעפעלקערונג און אויסגעלעדיגט די קעשענעס פון די שטייער־צאָהלער. דער רעדנער מאַכט אַ רעכנונג, אַז דער מאַגיסטראַט לעגט צו צו פּאָלעסיע 1 מיליאָן זלאָטעס וואָס מאַכט אויס אויף די טויזענד לאָקאַטאָרען צו טויזענד זלאָטעס אַ יאָהר אויף יעדען לאָקאַטאָר. פאַר דעם געלד וואָלט דער

מאַגיסטראַט געקענט פערזעהען מיט וואוינונגען 4000 פאַמיליעס אין דער שטאָט

דער רעדנער ערקלערט, אַז זיין פראַקציע (סאַנאַטאָרישע כ. ד.) וועלען שטימען געגען בודזשעט.

ראַטמאַן ביאַלער זאָגט אין נאָמען פון דער ציוניסטישער פראַקציע: דער פרעזידענט זשעמענצקי האָט דאָ געזאָגט, אַז די אָפּשפּאָרונגען וואָס די שטאָט האָט געמאַכט זענען נישט קיין ערפאָלג נאָר אַ טרויעריגע נויטווענדיגקייט, ס׳איז אמת, אויב אָפּשפּאָרונגען ווערען געמאַכט צוליב נויט איז עס טרויעריג, אויב אָבער צילבעוואוסט ביי דער אַדמיניסטראַציע און פערבעסערען די טעטיגקייט איז עס אַן ערפאָלג. לאָדז קען וועגען אַזאַ ערפאָלג נישט רעדען. דער הייעהריגער בודזשעט בעטרעפט איינגאַנצען מיט אַנדערטהאַלבען מיליאָן זלאָטעס ווייניגער ווי פאַראַיאָהרען, דאָס איז אַ לעכערליכע סומע, פון דעם פּרעלימינירטען בודזשעט וועט נישט רעאַליזירט ווערען אפילו קיין 80 פּראָצ.

דער צוגאָב צו הכנסה־שטייער, דער צוגאָב צו אומזאַץ־שטייער איז פּרעלימינירט געוואָרען אַזוי ווי פאַראַיאָהרען אין דער צייט ווען

די צאָהל פּאַטענטען איז קלענער געוואָרען מיט 18 פּראָצענט

אויך דער לאָקאַל שטייער וועט נישט איינקאַסירט ווערען ווי פאַראַיאָהרען אויך די איבריגע שטייערען וועלען נישט איינפליסען אין דער הויך ווי זיי זענען פּרעלימינירט געוואָרען.

די ציוניסטישע פראַקציע, זאָגט ראַטמאַן ביאַלער, וועט ווייטער זיך געגען אָפּשטעלען אויף די שטאָט־פאָדערונגען, ס׳וועט ווייטער נישט בעריקזיכטיגט דאָס אָנגעהמען יודישע אַרבייטער און בעאַמטע צו שטאַטישע אַרבייטען, ס׳ווערען נישט געגעבען קיין בעקאַנטמאַכונגען אין דער יודישער פּרעסע, פון די סובסידיעס אויף שכר לימוד ראַשילער פון מיטעל־שולען און פאַר סטודענטען געניסען יודען איינגאַנצען נישט, אַ זוהן פון אַ הויכען שטאַטישען בעאַמטען געניסט פון אַזאַ סובסידיע, אָבער קיין יוד קען זיך דערצו נישט דער־ שלאָגען, די ציוניסטישע פראַקציע מאַכט אָפּהענגיג דאָס שטימען פאַר׳ן בודזשעט פון די אויסבעסערונגען וואָס וועלען אָנגענומען ווערען בעת דער גענויער דעבאַטע דאַן רעדט ראַטמאַן האַלעדעטסקי (ליגקע פּ. צ.), ער גיט אַן איבערבליק פון דער פּאָליטישער לאַגע אין לאַנד, ער ווייזט אָן אויף דער שרעקליכער אַרבייטסלאָזיגקייט, אויף די פּאָליטישע רעפּרעסיעס, אויף צונעהמען די סאָציאַלע פערזיכערונגען און אויף דער פערערגערונג פון דער לאַגע פון אַרבייטער קלאַס

אין לאָדז שטעהט ביי דער מאַכט אַ סאָציאַליסטישע מעהרהייט פונדעסטוועגען קען זי נישט בעפרידיגען די בעדערפנישען פון די אַרבייטער־קלאַס צוליב די שוועריגקייטען וואָס ווערען געשטעלט דורך דער צענטראַלער מאַכט,

די „פּועלי-ציון“ זענען נישט מסכים מיט דער פּ.פּ.ס.

צוליב דער וואַקלדיגער פּאָליטיק וואָס פּ. פּ. ס. פיהרט, די צאָהל וואָס דאַרפען הילף אין דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג און אין דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ ווערט אַלץ גרעסער בעת די בודזשעטען פון די דאָזיגע אָפּטיילונגען ווערען אַלץ קלענער, ס׳קומט אויס, אַז קראַנקע דאַרפען וואַרטען צו עטליכע וואָכען אויף אַן אָרט אין שפּיטאָל. די בירגערליכע פראַקציעס ווילען פערקלענערען דעם בודזשעט, דאָס וואָלט געמוזט געטען ווערען אויפ׳ן חשבון פון דער אָרימער בעפעלקערונג. ס׳איז געקומען אַזוי ווייט, אַז אין דער אָפּטיילונג פון געזעלשאַפטליכער שוץ מוז מען שפּאָרען אויף יודישער הילף פאַר עקסמיסירטע. די בודזשעטען פון דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג און פון דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ מוזען נעהעכערט ווערען

ס׳איז אמת, אַז אין ענין פון בעפרידיגען די בעדערפנישען פון דער יודישער בעפעלקערונג איז די לאַגע אַביסעל בעסער געוואָרען, ווי זי איז געווען ביי די פריהערדיגע מאַגיסטראַטען, אָבער זי איז ווייט נאָך נישט קיין צופרידענשטעלענדע, דער מאַגיסטראַט דאַרף אין דער הינזיכט מעהר אויפמערקזאַם זיין,

די לאַגע פון די יודישע אַרבייטער איז אַ דאָפּעלט שרעקליכע

זיי זענען כמעט איינגאַנצען בעראַובט פון רעגירונגס־אונטערשטיצונגען, די אַרבייטען אין קליינע ווארשטאַטען און צומייסטענס אויף סעזאָן־אַרבייט, דער ריבער איז די פאָדערונג פון רעכט אויף אַרבייט פאַר יודישע אַרבייטער פּשוט אַ בלוטיגע, מיר וועלען קיינמאָל נישט אויפהערען די דאָזיגע פאָדערונג צו שטעלען, דער מאַגיסטראַט בעשעפטיגט צו ווייניג יודישע אַרבייטער און בעאַמטע, דייער צאָהל מוז פערגרעסערט ווערען. דער מאַגיסטראַט האָט אויך צו ווייניג ענערגיש אינטערווענירט אין די קאָנצעסיאָנירטע אונטערנעהמונגען ווי עלעקטראָוניע, גאַזאָווניע און טראַמוואַיען, אַז דאָרט זאָלען נישט באַיקאָטירט ווערען קיין יודישע אַרבייטער.

דאַן נעהמט אַ וואָרט צו פערטיידיגען דעם מאַגיסטראַט אין נאָמען פון דער פּ.פּ.ס.׳ישער פראַקציע ראַטמ. קעמפּנער, ער ווייזט אויף דעם שרעקליכען קריזיס און אַז ביי די דאָזיגע בעדינגונגען האָט זיך דער לאָדזער מאַגיסטראַט בעסער אַן עצה געגעבען ווי דער וואַרשאַווער, אין וואַרשאַ האָט מען די בעאַמטע נישט אויסגעצאָהלט צו עטליכע חדשים און דאָרט איז פאָרגעקומען

אַנ׳איטאַליענישער שטרייק

אין לאָדז איז אַזאַ פאַל נישט געווען, די סאָציאַלי־ סטען האָבען לויט זיין מיינונג, אויסגעהאַלטען דעם עקזאַמען, דערביי האָט די מאַכט כסדר געהאָלפען וואַרשא, לאָדז איז אָבער שיקאַנירט געוואָרען. דער לאָדזער מאַגיסטראַט האָט די גאַנצע צייט נישט אַראָפּגענומען קיין גראָשען פון די בודזשעטען פון געזונדהייט, סאָציאַלע שוץ און בילדונג. דאַן ענטפערט דער רעדנער אויף די פאָרוואורפען וועגען פּאָלעסיע. ער זאָגט, אַז דער לאָדזער מאַגיסטראַט האָט זיך נישט וואָס צו שעהמען מיט דעם גרויסען ווערק, הגם די אָפּאָזיציע וואָלט גערן געוואָלט אויפרייסען דאָס דאָזיגע ווערק, אַז קיין גאַנצער ציגעל זאָל דאָרט נישט בלייבען. פּ. פּ. ס. שטעלט פעסט, אַז דער סאָציאַליסטישער מאַגיסטראַט האָט אויסגעהאַלטען דעם עקזאַמען און וועט שטימען פאַר׳ן בודזשעט.

ראַטמ. מילמאַן

(בונד) כאַראַקטעריזירט די אַלגעמיינע פּאָליטישע לאַגע אין לאַנד און ווייזט אָן, אַז ביי די איצטיגע פּאָליטישע לאַגע קען אַ סאָציאַליסטישער מאַגיסטראַט גאָרנישט אויפטון. אַ סאָציאַליסטישער מאַגיסטראַט האָט נאָר דעמאָלט אַ זין, ווען ער קען בעפרידיגען די בעדערפנישען פון דער אַרבייטענדער בעפעלקערונג, די בונדישע פראַקציע האָט פאָרגעלעגט, אַז ס׳זאָל איינגעפיהרט ווערען אַ גאַנצע רייהע נייע שטייערען אויף דער פערמעגליכער בעפעלקערונג און ערשט דעמאָלס זאָל צוזאַמענגעשטעלט ווערען דער בודזשעט, כדי מ׳זאָל ענטשפּרעכענד קענען העכערען די בודזשעטען פון געזונדהייט און געזעלשאַפטליכער שוץ. וועט די רעגירונג נישט ערלויבען אויף די נייע שטייערען, דאַרפען די סאָציאַליסטען נישט זיצען ביי דער מעהרהייט, ווייל דאָס דיסקרעדיטירט זיי נאָר אין די אויגען פון אַרבייטער־קלאַס, וועלכער ערוואַרט פון סאָציאַליסטען אַן אַנדער בעפרידיגונג פון דייערע אינטערעסען. די בונדישע פראַקציע האָט אין דער הינזיכט געשטעלט פאָרשלאָגען אין דער בודזשעט־קאָמיסיע, אָבער די פּ.פּ.ס.׳ישע ראַטמענער זענען דערמיט נישט מסכים געווען או דעם פערקלענערטען בודזשעט אויסגעאַרבייט, די בונדישע פראַקציע וועט נאָך ביי בעזונדערע בודזשעטען אַריינטראָגען איהרע אויסבעסערונגען, בעזונדערס וועט

זי פערטיידיגען די אינטערעסען פון די יודישע אַרבייטער,

וועלכע זענען נישט איינגאַנצען בעפרידיגט געוואָרען דורך דער איצטיגער מעהרהייט, אַחוץ דער ענין האָט זיך געריקט אַביסעל פאָראויס, אָבער צו גוט איז נאָך זעהר ווייט, ס׳ווערען אָנגענומען צו ווייניג יודישע אַרבייטער און בעאַמטע, יודען געניסען ווייניג פון געזעלשאַפטליכער שוץ

ס׳רעדען נאָך ראַטמ. פּאַפּעלאַווסקי (נ. ד.) און צוואַלד (דייטשע אַרבייטס־פּאַרטיי)

די אָפּאָנענטען ענטפערט מיט אַ קורצער רעדע פרעזידענט זשעמיענצקי ער ווייזט אָן. אַז דער חוב פון דער שטאָט האָט זיך טאַקע פערגרעסערט, אָבער אין דערזעלבער פעריאָדע איז גרעסער געוואָרען דאָס שטאַטישע פערמעגען, דער בודזשעט איז רעאַל און איז בעבויט געוואָרען אויף די יסודות פון הכנסות אין פערגאַנגענעם יאָהר. דער מאַגיסטראַט זאָגט זיך אָפּ פון איינשפּאָרען אויף די בעדערפנישען פון דער אָרימער בעפעלקערונג, גלאַכדעם ווי ס׳רעדט נאָך דער גענעראַל־רעפערענט ראַטמ. האַרטמאַן ווערט די זיצונג געשלאָסען

היינט הויבט זיך אָן די דעבאַטע איבער בעזונדערע אָפּטיילונגען.

81 פּערזאָן דערהרג׳עט געוואָרען

בעת אַנ׳אויפרייס אין אַ גומי-פאַבריק אין שאַנכאַי

שאַנכאַי, 21 (ספּ. טעל)

אין דער היגער גומי־פאַבריק איז היינט געשעהן אַנ׳עקספּלאָזיע.

81 פּערזאָן זענען אומגעקומען.

חוץ מזה זענען דאָ 50 שווער־פערוואונדעטע און 70 — לייכט.

וועגען נאָך 10 פּערזאָנען לעת עתה ידיעות.

דער גאַנצער פאַבריקס בנין איז צוזאַמען מיט די מאַשינען פערניכטעט געוואָרען.

די סיבה פון אויפרייס איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

אויסנאַהם-צושטאַנד אינם שטאַט מיטשיגען

לענסינג־מיטשיגען, 21 (ספּ. טעל.)

אין דעם שטאָט מיטשיגען איז ערקלערט געוואָרען אויסנאַהמס־צושטאַנד.

דער גובערנאַטאָר איז בעפולמעכטיגט צו פערלענגערן דעם מאָראַטאָריום פון די בענק און צו בעגרעניצען די אויסצאָהלונגען פון די בענק.

קאָנפערענץ פון אַמעריקאַנישען פּרעזידענט מיט׳ן ענגלישען אַמבאַסאַדאָר

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)

פון ניו־יאָרק איז מען מודיע, אַז אין רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ, וואָס איז נעכטען אָפּגעהאַלטען געוואָרען צווישען דעם נייעם אַמעריקאַנישען פּרעזידענט רוזוועלט, און דעם בריטישען אַמבאַסאַדאָר לינדסעי — ריכט מען זיך אויפ׳ן שנעלען צוזאַמענרופען פון דער אַלוועלטליכער עקאָנאָמישער קאָנפערענץ, און אויפ׳ן אָפּלייגען דעם ענין רעוויזיע פון די מלחמה־חובות אויף אַ שפּעטערן טערמין, אָפּהענגיג פון די רעזולטאַטען פון דער אַלוועלטליכער עקאָנאָמישער קאָנפערענץ.

18-טער ציוניסטישער קאָנגרעס איז קאַרלסבאַד

ווערט געעפענט ד. 18-טען אויגוסט

ירושלים, 21 (יט״א טעלעגראַפיש).

פון זיכערע קוועלען דערוואוסט זיך יט״א, אַז דער 18-טער ציוניסטישער קאָנגרעס וועט פאָרקומען אין קאַרלסבאַד, און וועט געעפענט ווערען דעם 18-טען אויגוסט.

לאדז, 22 פעברואר 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 22 פעברואר 1933

א סעריע נייע שטייערן

קיין מאל האט די סאנאציע נישט געארבייט אזוי פראדוקטיוו, ווי לעצטענס, אויב הייבן מיט די הענט אין סיים אין אנ׳ארבייט, נאך די געזעצן וועגן די זעלבסטפערוואלטונגען און יעצט די סאציאלע פערזיכערונגען איז מיט׳ן גאלאפ־טעמפ אנגענומען געווארן א נייער שטייער, דער ארבייטספאנד.

קיינער וועט חלילה נישט זאגן, אז ביז איצט האבן מיר געהאט ווייניג שטייערן. און פאנדען אויך נישט. אט האט מען פאראיאהרן איינגעפירט א וועג־שטייער, צוליב וועלכן עס איז געקומען צו א שטרייק פון די צווישענשטאטישע אויטאבוסן, דער נייער פאנד, האט, פערשטייט זיך, געפאדערט א נייעם אמט, נייע בעאמטע, נייע קאנצעלארישע פאפירן, האט מען אבער א סך וועגן פון דעם דאזיגן פאנד אויסגעבויט? און אז מ׳האט געהעכערט דעם לאקאל־שטייער פון די גרעסטע דירות פון 8 אויף 12 פראצענט, האט מען עפעס א סך נייע הייזער פון דעם דאזיגן פאנד אויסגעבויט, אדער האט מען לכל הפחות געשאפן א פאנד אויף צו בויען פריהלינג־צייט? טא וואס וועט געבן דער נייער ארבייטס־פאנד?

אלע מאנטאג און דאנערשטאג קומען פאר רעדוקציעס פון די געהאלטען, דערצו האט די מלוכה געהעכערט דעם אפצאהל פון די פערזיכערטע אויף סאציאלע פערזיכערונגען און גלייכצייטיג האט מען געהייסן צאהלען פאר מעדיצינישע הילף אין די קראנקן־קאסעס, איז דאס נאך אפנים ווייניג, פיהרט מען איין א נייעם שטייער, 1 פראצענט פון דער קלענסטער שכירות, פון הונגער־לוינען אפילו. גלייכצייטיג האט מען איינגעפיהרט אז 1 פראצענט וועלען חוץ־דעם די פאבריקאנטן און אונטערנעהמער דארפן צאהלען פון די געהאלטען. וועלען זיי זיך אנ׳עצה געבן, זיי זענען שולדיג 200 מיליאן פערלעגענע אפצאהלען די קראנקן־קאסעס, וועלען זיי זיך מיט׳ן ארבייטס־פאנד אויך אנ׳עצה געבן. פערקעהרט, זיי וועלען נאך דער־פון געווינען, ווארים די ארבייטער און אנגעשטעלטע וועלען זיי דעם איין פראצענט אראפרעכענען און עס בעהאלטען פאר זיך, פונקט ווי זיי טוען מיט די אפצאהלען פאר דער קראנקען־קאסע.

און איצט דער איינפאל מיט׳ן פערמעגען־שטייער. אין יאהר 1923 האט דער סיים אנגענומען א פערמעגען־שטייער („דאנינע" ווי ס׳האט דאן געהייסן) אין גרויס פון 1 מיליארד. א העלפט דערפון האט געדארפט געבען די לאנדווירטשאפט. האבען די גרויסע גוטסבעזיצער, פערשטייט זיך, נישט געצאהלט), (צו וואס זאלען זיי טון אזא נארישקייט!) און עס שטייט אויף זיי א פערלעגענער חוב פון איבער 400 מיליאן גילדען, איצט איז בעטע געפאלען אויפ׳ן געדאנק אז ראדזיוויל׳ן מיט דער איבעריגער חבריא דארף מען די פערלעגענע שטייערן שענקען, דערפאר וועט מען איינפיהרן א נייעם פערמעגען־שטייער, וועלכען א גרויסען טייל וועלען דארפען אריינטראגען די קרעמער, וואס קויפען אפילו אויס א פאטענט פון דריטער קאטעגאריע און יעדערער וואס קויפט אויס אנ׳אינדוסטריע־פאטענט פון דער 7־טער קאטעגאריע אפילו, ווי קומט א „פערמעגען" צו א קליינעם קאלאניאל־קרעמער? אין דער תירוץ אזא: צאהלען וועט מען, הייסט עס, פערמעגען־שטייער (פון א פערמעגען, וואס בעטרעפט ווייניגסטענס 5000 גילדען), אבער היות ווי מ׳קען דאך אזוי גיך נישט דורכפיהרן די שאצונג וועט מען דערווייל הייסען איינצאהלען 10 פראצענט פון אומזאץ־שטייער פאר׳ן יאהר 1931, וואס פאר א שייכות האט אומזאץ צו פערמעגען און צי קען מען נישט האבען קיין דריי אייגענע גילדען און דאך מאכען אנ׳אומזאץ פון צעהנדליגער און אפילו טויזענדער גילדען, בפרט נאך, אז דא האנדעלט זיך נישט וועגען פאקטישען אומזאץ, נאר וועגען געשאצטען, און דער שאצער איז אמאל טאקע ארימער, אדער נאך מעהר רייכער, נאר ווען וואלט עס אלץ אנגעגאנגען, מסתמא ווייס „נאטשאלסטווע" בעסער. איז די מעשה אבער, וואס חוץ די קרעמער וועלען אויך די גוטסבעזיצער פראוויזאריש דארפען צאהלען א געוויסע צושלאג צום גרונד־שטייער ווי אנ׳פרזאץ פאר׳ן פערמעגען־שטייער; זענען זיי געקומען און געלייגט זייער וועטא און וויבאלד זיי וועלען נישט, איז א סברא, אז בעטע וועט בעטערען און פון גאנצען פראיעקט וועט זיך אויסלאזען א טייך. א שאד אבער, ווארים ס׳וואלטען מענשען אויף גוטע שטעלעס, און דעם אדער יענעם וואלט געוויס עפעס צוגעפאלען.

מ׳קען לעבען, נאר מ׳לאזט נישט.

(וושג)

לעגאליזירט אנ׳„אראבישען נאציאנאל־פאנד"

ירושלים (י. ט. א.) נאכטועענדיג דעם ביישפיל פון קרן־קימת לישראל האבען די אראבער לעגאליזירט אין א״י אנ׳„אראבישען נאציאנאל־פאנד". דער סטאטוט פון דער נייער ארגאניזאציע איז דורך דער אראבישער עקזעקוטיווע פונאנדערגעשיקט געווארען צו אלע מוזולמענישע קעניגען, עמירען און נאטאבלען מיט דער ביטע צו שטיצען דעם פאנד, כדי „צו שטערען די ציוניסטישע ערד־איינקויפען".

די גרויסע סענסאציע אין סיים

וואס נאך צוויי יאהר שוויגען האט גענומען א ווארט דעפ. ליבערמאן

דער סיים האט געהאט א גרויסע סענסאציע, אזא סענסאציע איז נאך אין איצטיגען סיים נישט געווען פון זינט ער עקזיסטירט. עס האט גערעדט דעפוטאט ליבערמאן, דער בריסקער ארעסטאנט, וועלכער האט געשוויגען אין סיים אין משך פון צוויי יאהר. ליבערמאן האט געפיהלט אנ׳עקעל צו דער דאזיגער אינסטיטוציע, אבער ער האט גובר געווען זיין געפיהל און האט אפגעגעבן די פראפעסארען פון דער קראקאווער אוניווערזיטעט פאר זייער שטעלונג אין ענין בריסק. די רעדע פון דעפוטאט ליבערמאן איז געווען אזא געשעהעניש, אז איהם האט מען מיט דער גרעסטער שפאנונג אויסגעהערט און די גאנצע רעדע, דער קלוב פון דער סאנאציע, און גאנצע בעריכטען פון דער רעדע זענען אפגעדרוקט אויך אין די סאנאציע־בלעטער.

דעם פארזיץ אויף דער זיצונג האט געפיהרט דער וויצע־מארשאלעק צאר, מיט וועלכען ליבערמאן האט זיך געהאט אפגערעכענט נאך פאר בריסק, ווען ליבערמאן איז ארויף אויף דער טריבונע, איז ער בעגעגענט געווארען דורך א שטורמישער אוואציע פון די לינקע און רעכטע דעפוטאטען, לויט׳ן מנהג, וועלכער עס האט איינגעפיהרט דער קלוב פון די ענדעקעס הויבט אן ליבערמאן נישט מיט די ווערטער „הויכער סיים" נאר „געעהרטע הערען". די רעדע איז פיל מאל איבערגעריסען געווארען דורך רוישענדע אפלאדיסמענטען. ליבערמאן האט אנגעהויבען רעדען שטיל, אבער וואס ווייטער איז זיין שטים געווארען אלץ שטארקער ער האט מיטגעריסען די צוהערער.

איינציגע דעפוטאטען פון ב.ב. האבען איהם געפרובט איבעררייסען מיט צווישענרופען. דער פארזיצער, וויצע־מארשאלעק צאר, האט זיי עטליכע מאל געמוזט רופען צו ארדנונג, צווישען די שרייער האט זיך געפונען ליבערמאנס אמאליגער געהילף פון פשעמישל — בורדא און דער דעפוטאט דאבזשאנסקי, וועלכער האט אמאל צושלאגען דעם ענדעקישען דעפוטאט ריבארסקי, אבער אויך די געגנער פון ליבערמאנען זענען געווען אונצופרידען, וואס מען לאזט איהם נישט רעדען, אלע האבען געוואלט הערען דעם בעריהמטען טריבון, איינגעהערט זיך צו יעדען ווארט האט דער בילדונגס־מיניסטער יענדזשעיעוויטש.

דעפוטאט ליבערמאן האט אויסגעמיטען שטארקע אויסדרוקען, עס האט זיך אין זיינע ווערטער אויך נישט געפיהלט יענע ביסיגע סאטירע, מיט וועלכער ער פלעגט אזוי מייסטער־האפט אפעלירען, אין זיין רעדע האט זיך געפיהלט דער ווייטאג פון די בריסקער טעג, בריסק האט איהם געמאכט פערגעסען די אונטערשידען וואס טיילען זיין פארטיי און די פראוויצע, זאל זיין אפילו טעארעטיש, אין דער פראגע פון דער אוניווערזיטעטס־אויטאנאמיע, איבער וועלכער ער האט גענומען דאס ווארט.

קיין גרילצען האט מען אין זיין רעדע נישט געפיהלט, ליבערמאן האט אפילו פערגעסען צו פערורטיילען די עקסצעסען פון די ענדעקישע סטודענטען, וואס עס האבען געטון די דעפוטאטען טשאפינסקי און פיאטראווסקי, די אלטע גע־רעציע פון די ענדעקעס האט הייס אפלאדירט ליבערמאנען.

די רעדע פון אלטען און בעריהמטען אראַ־ איז נאך לאנג קאמענטירט געווארען אין די קארען, פיל דעפוטאטען זענען צוגעגאנגען צו ליבערמאנען און האבען איהם גראטולירט צו זיין דעבוט, די לינקע האבען זיך געפרעהט, וואס אין זייערע רייהען איז צוריקגעקומען א פיהרער, אין נאמען פון דער גאנצער אפאזיציע וועט קאנען רעדען נישט בלויז דער ענדעק סטראנסקי נאר אזא ערפאהרענער פאליטיקער, ווי הערר ליבערמאן.

צום איינהייטליכען פראנט אין דייטשלאנד

דער אפעל פון רעדאקטאר שטאמפפער

דער הויפט־רעדאקטאר פון בערלינער „פאר־ווערטס" שטאמפפער האט פערעפענטליכט אנ׳אויפרוף צו די ארבייטער קאמוניסטען וועגען אנ׳איינהייטליכען פראנט געגען פאשיזם.

שטאמפפער ווייזט אן, אז ביז איצט זענען פון דער קאמוניסטישער זייט פיל מאל געמאכט געווארען ווענדונגען צו די סאציאליסטישע ארבייטער מכוח אנ׳איינהייטליכען פראנט, אבער די אפעלען האבען געוועהנליך געהאט דעם ציל ארויסצורייסען די ארבייטער פון אונטער דער השפעה פון דער סאציאל־דעמאקראטיע. דאס איז געווען נישט מעהר ווי א מאנעוור. ווייל פון איין זייט האבען זיך די קאמוניסטען געווענדעט מיט אפעלען וועגען איינהייט, פון דער אנדערער זייט האבען נישט אויפגעהערט די אטאקעס און די טאג־טעגליכע קאמפאניע אין דער פרעסע געגען די סאציאליסטען. און ס׳איז דאך א פערשטענדליכע זאך, אז קאמפס אפטיילונגען, וואס דארפען קעמפען געגען א געמיינזאמען שונא, טארען נישט שיסען איינע אויף דער אנדערער.

די סאוויעטען, זאגט שטאמפפער, האבען געשלאסען נישט־אנגריפס־פאקטען מיט פיל קאפיטאליסטישע לענדער. צי איז נישט מעגליך, אז אזא פאקט זאל געשלאסען ווערען צווישען די ארבייטער־גרופירונגען? עס האנדעלט זיך דא נישט בוכשטעבליך וועגען א פאקט מיט ארטיקלען און פאראגראפען, נאר וועגען א פערשטענדניש, אז די געגענזייטיגע אנגריפען דארפען אויפהערען. ווער עס האט דערין א צווייפעל, דער נעהמט אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר דעם מצב, א דאנק וועלכען דער שונא האט אזעלכע ערפאלגען.

שטאמפפער שטעלט פעסט, אז די בעציהונגען וועלען זיך אזוי לאנג נישט פערבעסערען, כל־זמן עס וועט נישט קומען די איבערצייגונג, אז דער שונא איז שטארק געווארען נאר דערפאר, ווייל די ארבייטער־פארטייען האבען א גרויסען טייל פון זייערע כוחות אנגעווענדעט אויף געגענזייטיגע קאמפען.

שטאמפפער פיהרט אויס, אז די פראגע וועגען אנ׳ערהליכען איינהייטליכען פראנט וועט אזוי לאנג זיך נישט ריהרען פון ארט אויף קיין איין שריט, כל־זמן די קאמוניסטישע ארבייטער וועלען נישט אויסאיבען א געהעריגען דרוק אויף זייערע פיהרער.

אונטערשטיצן מאראליש דאס ווערק פון א״י

איז א פליכט פון סאציאליסטישער אינטערנאציאנאל

שרייבט דער פארזיצער פון צווייטען אינטערנאציאנאל עמיל וואנדערוועלדע

אין גיכען ערשיינט אין פערלאג פון דער אמעריקאנער פאראייניגטער פארטיי פועלי־ציון – צעירי־ציון א ענגלישע בראשור פון מ. יארבלום וועגען אינטערנאציאנאל און ציוניזם. צו דער דאזיגער בראשור האט דער פארזיצער פונ׳ם אינטערנאציאנאל וואנדערוועלדע אנגעשריבען א הקדמה אין וועלכער ער זאגט צ. א.

פאר א מענש, וואס נישט זייענדיג קיין יוד, אינטערעסירט זיך ער מיט טיפער סימפאטיע מיט דער סיטואציע פון יודען אין דער וועלט און בפרט אין א״י, זענען אין איצטיגען מאמענט צוויי טאט־זאכען בעזונדערס אינטערעסאנט: פון איין זייט, דער בייטער כח פון אנטיסעמיטיזם און פון דער אנדערער זייט — די אזוי פון רעלאטיווען וואוילשטאנד, וואס שטעלט פאר מיט זיך אין דער היינטיגער תקופה פון דעם שארפען וועלט־ווירטשאפט־קריזיס דאס יודישע א״י.

צי איז עס אין איראפע, צי אין די פעראייניגטע שטאטען, צי אין דייטשלאנד, ווי דער היטלעריזם נעמט אן בעזונדערס ברוטאלע פארמען פון אנטיסעמיטיזם, צי אין סאוויעט־רוסלאנד, ווי ערשט פאר א פאר טעג האט די אויסלענדישע דעלעגאציע פון די ציוניסטישע סאציאליסטען מיטגעטיילט וועגען די פערפאלגונגען, וואס זייערע מיטגלידער האבען אויסצושטיין אין סאוויעט־רוסלאנד, שוין נישט רעדענדיג וועגען פוילען אדער וועגען רומעניען, איבעראל זעהען מיר, דעם צוריקקעהר פון אלטען גייסט פון רעליגיעזער אונטאלעראנץ און פון ראסען־פערפאלגונג.

אפילו אין בעלגיען, וואו די אסימילאציע פון יודען איז מעהר פארטגעשריטען איידער אין אנדערע לענדער, און וואו מען זעהט נישט קיין אנטיסעמיטיזם, אויב מיר נעהמען נישט אין אכט די נידעריגסטע שיכטען פון דער קלעריקאלער בעפעלקערונג, האבען מיר געזעהן ערב די וואהלען פון נאוועמבער 1932 ווי די קאטוילישע פארטיי האט גענומען אונטער איהר שוץ און פערשפרייט צווישען דער בעפעלקערונג א בראשור. אגב אנ׳אידיאטישע, וואו די פעראנטווארטליכקייט פאר דעם וועלט־קריזיס איז ארויפגעלייגט נישט חלילה אויף די ארגאנישע חטאים פון קאפיטאליסטישען סיסטעם, נאר אויף דער אונטערערדישער אקציע פון אינטערנאציאנאל, געגרינדעט דורך דעם יוד קארל מארקס און וואס איז היינט גארנישט אנדערש, ווי א פערברעכערישער אינסטרומענט פון א געהיימער געזעלשאפט פון פריימויערער און יודען.

עס אונטערליגט נישט קיין צווייפעל, אז די שווערע סיטואציע, אין וועלכער עס געפונען זיך די יודען אין א סך גלות־לענדער, עקאנאמיש צוליב׳ן קריזיס און פאליטיש צוליב דער רעאקציע, האט א געוויסע השפעה אויף דער בענייאונג פון דער אימיגראציע קיין א״י.

א טאט־זאך איז עס יעדענפאלס, וואס די גאנצע וועלט קאנסטאטירט, אז היינט איז ארץ־ישראל אפשר דאס איינציגע לאנד אין דער וועלט (סאוויעט־רוסלאנד איז נאר א שיינבארער אויסנאהם, ווי די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע פערגרעסערט זיך אלץ מעהר און ווי אויך די עקאנאמישע סיטואציע ווערט אלץ בעסער.

אזוי האבען מיר געקענט לייענען מיט פרייד אין לעצטען בעריכט פון דער א״י־דיגער רעגירונג, אז אין יאהר 1931, אט אין דעם יאהר 1931, וואס איז אין דער גאנצער וועלט געווען א יאהר פון אומגליק און פון פינאנציעלע און עקאנאמישע קאטאסטראפעס, אז אין דעם דאזיגען יאהר 1931 האבען זיך איינגעארדענט אין ארץ־ישראל מעהר ווי 4 טויזענד יודען, אז דאס זעלבע איז פארגעקומען אויך אין די פריהערע 4 יאהר, אז דער צושטאנד פון סטאגנאציע, וואס האט עקזיסטירט אין א״י אין יאהר 1927, האט זיך געענדיגט, אז נישט קוקענדיג אויף דעם וועלט־קריזיס, האט זיך דער עקספארט און דער אימפארט, אויב ער האט זיך נישט פערגרעסערט, יעדענפאלס א סך ווייניגער פערקלענערט איידער אין אנדערע לענדער, אז דער בודזשעט איז סטאביליזירט, אז גרויסע עפענטליכע ארבייטען האבען געמאכט א סוף צו דער ארבייטסלאזיגקייט און אז א״י מיט איהרע אראנזשען־פלאנצונגען ווערט אלץ מעהר און מעהר דער גארטען פון נאהענטען אריענט.

אבער לאמיר עס שנעל צוגעבען. גערעכט איז אויך ד״ר ווייצמאן. אויב אין זיין רעדע צו די ציוניסטישע סטודענטען אין דער לאנדאנער אוניווערזיטעט, האט ער זיי געווארנט פאר אנ׳איבערטריבענעם אפטימיזם, מאכענדיג זיי קודם־כל אויפמערקזאם, אז די יודישע נאציאנאלע היים קען אויפגעבויט ווערען נאר א דאנק דער קאלעקטיווער אנשטרענגונג פון יודישען פאלק און נישט דורך אינדיווידועלע אונטערנעהמונגען פון איינצעלנע יודען.

דער אינטערנאציאנאל אלס אזעלכער נעהמט נישט אן קיין שטעלונג און קען נישט אננעהמען א שטעלונג אין קאמף צווישען סאציאליסטישען ציוניזם און צווישען, לאמיר זאגען אלס א ביישפיל דעם בונדיזם.

אבער דער אינטערנאציאנאל וואלט נישט דערפולט זיין פליכט פון פראלעטארישער סאלידאריטעט, ווען ער וואלט נישט געשטיצט מאראליש די יודישע ארבייטער־פארטיי אין א״י און די אלע, וואס בעמיהען זיך אין איראפע און אין די פעראייניגטע שטאטען, צו העלפען אין דאזיגען סאציאליסטישען אויפבוי־ווערק.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר
אויערן, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2
אין כעלמיפון 8—9 פריה.

די 4־טע קאָנפערענץ פון „הסתדרות העובדים“ אין ירושלים

(בעריכט פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור)

דאָ איז געעפענט געוואָרען די 4־טע קאָנפערענץ פון „הסתדרות העובדים“ די קאָנפערענץ האָט געוועהלט אַ פּרעזידיום אין וועלכען עס זײַנען אַרײַן ד. בן־גריון, י. שפּרינצאַק און אַדאַ פישמאַן. נאָך דער קאָנסטיטואירונג האָט בן־גריון געהאַלטען אַן אויספיהרליכען רעפעראַט אין וועלכען ער האָט אַרומגערעדט די טעטיגקייט פון הסתדרות פאַר די לעצטע זעקס יאָהר זייט דעם דריטען צוזאַמענפאָהר.

בן־גריון האָט אין זײַן רעפעראַט קודם כאַראַקטעריזירט די וויכטיגסטע געשעהענישען, וואָס זענען פאָרגעקומען אין דער בעריכטס־צייט און האָט אונטערגעשטראָכען דאָס אויף דעם אָרגאַניזאַציאָנס־געביט זענען געמאַכט געוואָרען זעהר גרויסע פאָרטשריטען.

אין די וואַהלען צום ערשטען צוזאַמענפאָהר פון „הסתדרות“ מיט צוועלף יאָהר צוריק האָבען [illegible] בעטייליגט 4433 אַרבייטער. בעת דעם צווייטען צוזאַמענפאָהר האָט שוין „הסתדרות“ געצעהלט [illegible] 84 מיטגלידער, בעת דעם דריטען צוזאַמענפאָהר 225 און איצט העכער 34,000, נישט רעכענדיג די יוגענד. פאַר די לעצטע 12 יאָהר האָט זיך דער ישוב פערדרייפאַכט, דאַגעגען די צאָהל הסתדרות־מיטגלידער איז געשטיגען אַכטפאַכיג. דער באַפעלקערונגס־קרייז וואָס איז אַרומגענומען דורך דער הסתדרות בעטרעפט העכער 70 טויזענד: 30.000 אַרבייטער און אַרבייטערינס, 13,000 אַרבייטער־פרויען און 22.000 קינדער, אַזוי אַרום מעהר ווי איין דריטעל פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג אין א״י פערבונדען מיט הסתדרות. אין די יאָהרען 1927־1932 זענען אַרײַנגעקומען אין לאַנד 22.000 פערזאָן (נאָכ׳ן אָראָפּרעכענען די אויסוואַנדערער) פון דער צאָהל זענען 11־500 אַרײַנגעטרעטען אין דער הסתדרות, וואָס עס מאַכט אויס 52,3 פּראָצ. פון דער גאַנצער עליה.

די צאָהל שטענדיגע שטאָטישע אַרבייטער בעטרעפט שוין איצט 16 טויזענד וואָס עס מאַכט אויס 84 פּראָצענט, פון דער אַלגעמיינער צאָהל שטאָטישע אַרבייטער, אין משך פון דער בעריכטס־צייט, איז דער פּראָצענטזאַץ פון יודישע אַרבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין דער בוי־אינדוסטריע און ביי עפענטליכע אַרבייטען, געפאַלען פון 42 פּראָצ. אויף 16 פּראָצ. דאַגעגען איז געשטיגען די צאָהל אַרבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין אינדוסטריע און האַנדווערק.

אין משך פון דעם בעריכטס־פעריאָד האָבען יודישע אַרבייטער אין ארץ־ישראל געשאַפען צוויי גרויסע ווערק — די עלעקטריפיצירונג פון א״י און די עקספּלאָאַטאַציע פון ים־המלח־שטאָפען, וואָס האָבען נישט קיין גלייכען אין דער געשיכטע פון דער יודישער אַרבייט אין גלות.

בן־גריון האָט אונטערגעשטראָכען דאָס אַ דאַנק דער רוטענבערג־קאָנצעסיע ביים ירדן איז צום ערשטען מאָל געמאַכט געוואָרען אַ דורכברוך אין דער מלוכהשער אָפּצוימונג צווישען א״י און עבר־הירדן, צום ערשטען מאָל איז אַ יודישע אונטערנעהמונג געווען טעטיג אויף דעם געביט, וואָס אונטערליגט דעם עמיר אַבדוללאַה. אין דער געשיכטע פון א״י און אין דער געשיכטע פון יודישען פאָלק וואָס ווערען געוועבט גלייכצייטיג וועט בלייבען אויף אייביג, דאָס דער ערשטער שליח פון יודישען פאָלק אויף דער צווייטער זייט פון ירדן, איז געווען דער יודישער אַרבייטער, און דער ערשטער אויפטו איז געווען דאָס געבען ליכט און עלעקטרישע ענערגיע פאַר׳ן גאַנצען לאַנד.

בעדייטענד איז אויך געווען דער אַנטייל פון יודישע אַרבייטער אין די אַרבייטען ביים ים־המלח. די אַרבייטער וועלכע זענען צוערשט געווען בעשעפטיגט אַלס סעזאָן־אַרבייטער, אַרבייטען שוין איצט אַלס שטענדיגע אַרבייטער, די הסתדרות קומט זיי צו הילף ביים סטאַביליזירען זייערע לעבענס־בעדינגונגען, ביים בויען וואוינונגען א.אַ.וו.

אין דער בעריכטס־צייט האָבען זיך געלאָזט מערקען טענדענצען אַרויסצושטויסען יודישע אַרבייטער, בעזונדערס איז עס געקומען צום אויסדרוק אויף דעם אַרבייטס־מאַרק אין ירושלים. די הסתדרות איז געגען דעם, אַז פאַר יודישע אַרבייטער זאָל רעזערווירט ווערען בלויז הויך־קוואַליפיצירטע און פּריווילעגירטע אַרבייט. זי פאָדערט, אַז יודען זאָלען בעשעפטיגט ווערען אויך ביי די שווערסטע און נישט קוואַליפיצירטע אַרבייטען.

אַרומרעדענדיג דעם אַנטייל פון יודישער אַרבייט אין אַטליט און אַנדערע ערטער, רעדט אַרום בן־גריון אויספיהרליכער די בעדייטונג פון ים־ברעג פאַר א״י און דעם יודישען אַנטייל אין אויפבוי פון חיפהער פאָרט. הערצעלס זעהר וויכטיגע חיפה אַלס דער צוקונפטס־שטאָט ווערט פערווירקליכט פאַר אונזערע אויגען. דאָרט בויט זיך אַ צענטראַלער פאָרט פאַר א״י און דעם גאַנצען מזרחדיגען הינטערלאַנד. חיפה ווערט די שטאָט פון דער צוקונפט — אָבער וועמענס צוקונפט? דער ענטפער אויף דער דאָזיגער פראַגע איז ביז איצט פערדעקט הינטער אַ נעבעל. און אָהן אונזער קאַמף פאַר׳ן צוטריט צום ים וועט די פראַגע פאַר אונז גינסטיג נישט בעלייזט ווערען, אין יוני 1931 זענען אין חיפהער פאָרט געווען בעשעפטיגט דרייסיג יודישע אַרבייטער לגבי 350 נישט־יודישע. איצט אַרבייטען ביים חיפהער פאָרט 250 יודען, וואָס מאַכען אויס איין פינפטעל פון דער אַלגעמיינער צאָהל פאָרט־אַרבייטער אין חיפה.

בן־גריון געהט דאַן איבער צו די פּראָבלעמען וואָס זענען פערבונדען מיט דער יודישער אַרבייט אין דאָרף, וואו עס איז אין משך פון די לעצטע יאָהר געווען דער הויפּט־פראָנט פון דער הסתדרות.

פאָלגענדע צאָהלען אילוסטרירען צום בעסטען דעם וואוקס פון יודישער אַרבייט אויפ׳ן דאָרף. 8000 יודישע אַרבייטער אין סוף 1926, לגבי 18.000 צום סוף 1932. דריי פאַקטאָרען האָבען גורם געווען אַזאַ בעדייטענדען אויפשטייג פון דער צאָהל יודישע אַרבייטער אין דאָרף א) די אויסברייטערונג פון בעאַרבייטען באָרען, ב) פערשטאַרקטער קאַמף פאַר יודישער אַרבייט און ג) קאָלאָניזירונג פון יודישע אַרבייטער אויפ׳ן באָרען מיט דער הילף פון קרן־קימת. אין יאָהר 1926 זענען אין יודישען בעזיץ געווען 10.500 דונאַם אָראַנזשען־פּלאַנטאַציעס, וואָס האָבען געגעבען פרוכט. ביז סוף 1932 איז דער פרוכט־ברענגענדער אָראַנזשען־שטח אויסגעוואַקסען ביז 94.000 דונאַם.

אַ דאַנק דעם עקשנותדיגען קאַמף זענען געמאַכט געוואָרען בעדייטענדע פאָרטשריט אין געביט פון בעשעפטיגען יודישע אַרבייטער אין די קאָלאָניעס, נישט רעכענענדיג די אַרבייטער־ישובים, ווערען איצט אין 40 קאָלאָניעס בעשעפטיגט אויסשליסליך יודישע אַרבייטער, צו די דאָזיגע קאָלאָניעס געהערען בלויז 7 אַלטע ד.ה. פאַרמלחמהדיגע, די איבעריגע 33 זענען ענטשטאַנען נאָך דער מלחמה,

אין 21 קאָלאָניעס ווערען בעשעפטיגט אַראַבער אָדער אַראַבער און יודען. צו די דאָזיגע קאָלאָניעס געהערען בלויז 8 ביתע — עין־גנים, כפר־שמעון און קלמניה — די איבעריגע 18 זענען אַלטע קאָלאָניעס, אין די גרעסטע פון די דאָזיגע קאָלאָניעס, נעמליך פּתח־תקוה, רחובות, חדרה, נס־ציונה, און ראשון־לציון, שטייגט כסדר די צאָהל אַרבייטער, אין די דאָזיגע קאָלאָניעס ווערט בעשעפטיגט העכער אַ העלפט פון אַלע לאַנד־אַרבייטענדע הסתדרות־מיטגלידער.

פּאַראַלעל האָט זיך ענטוויקעלט די אַרבייטער־קאָלאָניזאַציע אויף קרן־קימת־באָרען, אָנהויב 1927 זענען געווען טעטיג 38 אַרבייטער־ישובים אויף אַ שטח פון 112,783 דונאַם, וואָס האָבען געצעהלט 7,223 אַרבייטער, אין משך פון די זעקס יאָהר איז דער דאָזיגער קאָלאָניזאַציע־שטח אויסגעוואַקסען ביז 147,340 דונאַם.

ווייטער רעדט אַרום בן־גריון אַנדערע פאָרמען ווירטשאַפטליכע טעטיגקייט פון דער אַרבייטער־אָרגאַניזאַציע אין א״י, נעמליך די קאָנסום־קרעדיט און פּראָדוצירער־קאָאָפּעראַציע, וועלכע זענען געוואָרען אַ וויכטיגער פאַקטאָר אין אַלגעמיינעם ווירטשאַפטליכען לעבען אין לאַנד.

עס דאַרף בעמערקט ווערען אַז א״י איז אפשר דאָס איינציגע לאַנד אויף דער וועלט וואו די אַרבייטער־קאָאָפּעראַטיווען האָבען אין זייער בעזיץ אַ בעדייטענדען טייל פון די קאָמוניקאַציע־מיטלען, שטאָטישע און צווישען־שטאָטישע. דאָס איז נוגע תל אביב, אין אַ בעדייטענדער מאָס ירושלים און חיפה ווי אויך דער קאָמוניקאַציע צווישען תל־אביב מיט ירושלים און די קאָלאָניעס. איצט זענען דאָ 17 אַזעלכע קאָאָפּעראַטיווען, וואָס בעשעפטיגען 600 אַרבייטער דערין 60 נישט־מיטגלידער. אין די פּראָדוציר־קאָאָפּעראַטיווען אַרבייטען איצט 500 אַרבייטער, דערין 180 נישט־מיטגלידער.

לסוף האָט בן־גריון געגעבען אַן איבערבליק איבער דער טעטיגקייט פון די ווירטשאַפטליכע אינסטיטוציעס וואָס זענען געשאַפען געוואָרען דורך דער הסתדרות, ווי די אַרבייטער־באַנק, קרעדיט־קאַסעס, המשביר, ניר, קראַנקען־קאַסעס און אַנדערע, פעסטשטעלענדיג אַז דאָס פערמעגען פון די דאָזיגע אינסטיטוציעס בעטרעפט 218.000 פונט און די בילאַנס־סומע גרייכט 878,000 פונט, צוזאַמען מיט דער קאָאָפּעראַציע בעטרעפט דער פערמעגען פון די אַרבייטער־אינסטיטוציעס 285.000 פונט און די יעהרליכע בילאַנס־סומע 1,055,000 פונט.

נישט קוקענדיג אויפ׳ן פּראָטעסט פון די דעלעגאַטען פון די לינקע פּועלי־ציון איז בעשלאָסען געוואָרען די צווייטע זיצונג פון דער הסתדרות־קאָנפערענץ ווידמען דעם יובל פון ח. נ. ביאַליק.

די ענגלישע עקספּעדיציע צום העכסטען באַרג מאונט עווערעסט (אַזיען) פאַר׳ן אפפליהען.

עקאָנאָמישע טראַגעדיע פון די יודישע אַרבייטער אין אַמעריקא

יודען ווערען אַרויסגעשטויסען פון די „יודישע פאַכען“ — דער אַלטער אימיגראַנט און די יוגענד — איטאַליענישע אַרבייטער אנשטאַט יודישע אין דער נאָדעל־אינדוסטרי — אַ יודישע אַרבייטער־פּראַגע

אין אַ לענגערער אָפּהאַנדלונג אין דעם ניו־יאָרקער יודישען חודש־בלאַט „די צוקונפט“ גיט דער בעקאַנטער פּובליציסט ה. לאַנג אַן אַלדייטיגע אָפּשאַצונג וועגען דער נייער יודישער אַרבייטער־פּראַגע, וואָס האָט זיך איצט דערוועקט אין אַמעריקע, צוליבן קריזיס. ה. לאַנג קומט צו זעהר טרויעריגע אויספיהרונגען. מיר ברענגען איניגע ערטער פון דעם אַרטיקעל:

דאָס יודישע אַרבייטער־לעבען אין אַמעריקע זייגט צו טאָג איז עקאָנאָמיש אַ טראַגעדיע, אַט די אָפּשאַצונג, פערשטעהט זיך, געהט נאָר וועגען אימיגראַנטען־דור.

די טראַגעדיע איז פיל טיפער פון שרעקליכען קול פון אונזערע הונגעריגע. אין דער געשיכטע פון דער יודישער אימיגראַציע זענען געווען ווייניג אַזעלכע פעריאָדען. און אפשר איז די איצטיגע אַ דורכאויס אומפערגלייכליכע צייט. אַנדערע כוחות האָבען זיך אַנגעזאַמעלט, וואָס רייסען אַרויס דעם ביסען פון די מיילער פון די יודישע אַרבייטער, אַז עס זעהט זיך נישט קיין שום מעגליכקייט אַפילו פאַר אַ קאַמף מיט זיי. יקרענפאַלס, נישט איצט, נישט באַלד, די לאַגע האָט דערפאַר דעם אויסזעהען פון פערצווייפלונג, פון פּאַניק. דערפאַר — אַזאַ ליד פון עלענד דאָרטען, וואו יודישע אַרבייטער־פראַגען האָבען נאָך אַן אָפּקלאַנג, קענען נאָך וועקען, אַז מען זאָל טראַכטען איבער זיי, אַ פּײַנליכע זאָרג, די פּיינליכסטע אין דער געשיכטע פון דער יודישער אַרבייטער בעוועגונג זינט די לעצטע פאַר צעהנדליג יאָהר אין אַמעריקע צופרעסט די מוחות,

אודאי זענען פאַר דעם פאַרהאַן אַלגעמיינע עקאָנאָמישע אורזאַכען; דער עקאָנאָמישער קריזיס איבערין לאַנד האָט די ביטערע לאַגע געשאַפען. פאַרהאַן, אָבער אויך, און אין אַ גאַנץ בעדייטענדער מאָס, אַזוי צו זאָגען, „אייגענע אורזאַכען“ — דער קוואַל פון צרות האָט אָנגעהויבען אַרויסשלאָגען דורך דער אייגנאַרטיגער עקאָנאָמישער פּאָזיציע און אויך די פּסיכאָלאָגיע פון יודישען עולם.

דאָס ווערט קלאָר פון אַ בליק אין די פאַכען פון דער באָדעל־אינדוסטרי. לויט ציפערן — און דאָס איז שוין לאַנג צוריק פעסטגעשטעלט געוואָרען — געהערען צוויי דריטעל פון די אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטער אין גאַנץ אַמעריקע צו דער קליידער־אינדוסטרי. און דערפאַר איז פון זיי צו לערנען, וואָס עס קומט פאָר אין דער גאַנצער יודישער אַרבייטער־וועלט.

זי ווערט קלענער און שטילער, די יודישע אַרבייטער־וועלט, די דאָמינירענדע ראָל אין די אַזוי גערופענע יודישע פאַכען אין אַמעריקע שפּילען איצט אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען, אַזוי איז דאָס אַפילו דאָרטען, וואו יודען זענען נאָך אַ סך, די מאַיאָריטעט ווערט אַלץ קלענער און קלענער. דאָס קומט פאָר כמעט ווי אומבעמערקט. דער אָפּשטעל פון אימיגראַציע האָט געהאַט זײַן ווירקונג צווייטענס, איז דאָ זיכער צו רעכענען מיט דעם לעבענס־שפּיל פון דורות. אין די פאַכען, וואו יודען האָבען אין די לעצטע 30 יאָהר פערנומען די ברייטסטע פּאָזיציעס, איז מעהרסטענס געבליבען אַ יודישער אַרבייטער־עלעמענט פונ׳ם עלטערען דור. דער אַלטער אימיגראַנט. קיין יוגענד איז נישט צוגעקומען.

יעדע ענדערונג אין די בעזונדערע פאַכען, צי דאָס איז מאַשין־ענטוויקלונג, צי אַן אומבייט אין האַנדעלס־מעטאָדען, וואַרפען אַרויס גרופּעס אַרבייטער און צו גיין אַנדערשוואו ווערט שווערער, מען איז שוין אַלט, און די פּלייצעס זענען צוקרימט פון אַ פאַר צעהנדליג יאָהר איינגעהויקערטקייט ביי דער מאַשין, און דערצו איז דער וועג טאַקע פערשטעלט.

אַן אויספאָרשונג ביי מענער־שניידערײַ וועט בעווייזען, אַז טירען אַפילו פון יודישע „שעפּער“ זענען אינגאַנצען פערקלאַפּט געוואָרען פאַר יודישע אַרבייטער. די באַלעבאַטים־פירמעס זענען יודישע; די פּראָדוקציע צוגייט זיך אין די יודישע קוואַרטאַלען; יודישע פאַבריקאַנטען און יודישע געשעפטען, און יודישע קונים, און צו דער אַרבייט ווערען יודען נישט צוגענומען. די אַרבייט איז אַריבער צו די איטאַליענישע הענד. דירעקטע רשעות שטעקט דאָ אפשר נישט. עס איז אַזוי צו זאָגען אַ „נאַטירליכער פּראָצעס“. ביסלעכווייז ווערט די צאָהל איטאַליענישע אַרבייטער אין שאַפּ אַלץ גרעסער און גרעסער, און זיי זענען יונג, די אַרבייטער־כוחות נאָך נישט עקספּלואַטירט; נו, ווײַבאַלד עס איז פערהאַן אַן אָנגעזעהענע צאָהל איטאַליענישע אַרבייטער, ווערט שוין אַן איטאַליענער דער „מייסטער“; און לאַנדסלייט זאָרגען דאָך פאַר לאַנדסלייט, די באַרדעל־פאַכען האָבען נאָך היינט צו טאָג אַ מין קרובים־כאַראַקטער: קומט עס פריהער צו אַ מינימום יודען, און דאַן גאָרנישט קיין יודען.

און וואָס עס איז ביי מענער־שניידערײַ מיט יונגע איטאַליענער אַלס קאָנקורענטען צו אַלטע יודען, זענען אין אַנדערע טיילען פון דער פרויען־קליידער־אינדוסטריע נעגער־מיידלעך די קאָנקורענץ צו יודישער אַרבייט.

דער רעזולטאַט — יודישע אַרבייטער הערען אַפילו אויף צו זײַן די בעשטימער פון זייערע אייגענע אינטערעסען, זייענדיג געצוואונגען זיך צו רעכענען הויפּטזעכליך מיט די לויגען פונ׳ם נישט יודישען עלעמענט אין די פאַכען. דער רעזולטאַט — עקאָנאָמישע טראַגעדיע.

די יודישע אַרבייטער זענען איצט אַוועקגעשטעלט געוואָרען שוין צום צווייטען מאָל, אין אַ לאַגע פון אַ בעזונדערע „נאַציאָנאַלע גרופּע“, דעם ערשטען מאָל איז דאָס געווען אין רעכטען מיטען פערריאָד פונ׳ם גרויסען יודישען אימיגראַציאָנס־שטראָם קיין אַמעריקע. מען האָט נישט געוואָלט צולאָזען קיין יודישע אַרבייטער צו די בוי־פאַכען. זאָל דאָס נישט פערבינדען ווערען מיט דעם היינטיגען אַנטיסעמיטיזם, עס האָט געהייסען אַז די נייע אימיגראַנטען, וועלכע האָבען זיך געשטויסען צו די בוי־פאַכען און זיי זענען געווען אין אַ היבשער צאָהל, און זענען געווען הויפּטזעכליך יודען, — טאַקע אַפּ צווייערליי שלעכטיגקייטען אויף איין מאָל. ערשטענס בעהמען זיי צו די אַרבייט פון די עלטערע אין די פאַכען, צומייסטענס דייטשען און אירלענדער, צווייטענס, שלאָגען זיי אַראָפּ די העכערע אַרבייטער־לוינען, וואָס זענען שוין געווען אויסגעקעמפט פון די זעלבע אירלענדער און דייטשען. דאָס נייע לעבען אַרום דיר האָט די יודישע אַרבייטער דאַן אַרײַנגעשטעלט אין אַ בעזונדערער נאַציאָנאַלער גרופּע, וואָס האָט געהאַט צו קעמפען פאַר׳ן „אַ רעכט אויף אַרבייט“, עס איז געווען אַ שווערער קאַמף.

בלעטער געשיכטע האָבען זיך אָבער איבערגעמישט, און מיר האָבען ווידער אַ יודישע אַרבייטער־פּראַגע, נאָר שוין אין אַ פערקעהרטען זינען. די יודען זענען די איינגעזעסענע אין דער נאָדעל־אינדוסטריע, און כוחות פון אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען, געשטיצט פון די איצטיגע קריזיס־אומשטענדען, ווילען די יודישע הענט פון איהר אַרבייטען. יאָ, ווידער אַ נאַציאָנאַל־יודישע אַרבייטער־פּראַגע, אין אַמעריקע, די יודישע אַרבייטער זענען ווידער אַוועקגעשטעלט געוואָרען אין אַ בעזונדערע נאַציאָנאַל־עקאָנאָמישע גרופּע.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216־90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8־2 און פון 5 — 9 אָוונט.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

טויבען

הערשל'ע איז געווען א ליבהאבער פון טויבען. יעדען אין דערפריה, איז ער ארויסגעגאנגען זעהען, ווי די טויבען פליהען אויפ'ן דאך. ער איז אזוי לאנג געשטאנען און געקוקט, ביז עס איז געקומען א לייבס-ווינטעל און האט די טויבען אויפגעהויבען אין דער לופט, און זיי זענען פון זיינע אויגען פארשווינדען געווארען!

אלע טאג ווען הערשעלע איז געגאנגען אין חדר אריין, האט ער נישט געקאנט זיך איינהאלטען, און ער האט געמוזט אנטרעטען ביים גוי'ס שכן, וועלכער איז געווען א טויבען-ערציהער, הערשעלע האט איהם שטארק מקנא געווען, און ער האט געבעטען גאט: „דעם גוי'ס טויבען מיט אלע גוטע זאכען, א שעה-גאנצע געבענשט, מיט אלע גוטע זאכען, א שעה-נעם גארטען, און דער עיקר מיט זעהר שעהנע טויבען, — בענש מיך מיט 2 שעהנע טויבען. בעוויז א נס! איינמאל איז געקומען הערשעל'ס פעטער צו פאהרען, הערשעלע האט זיך מיט איהם שטארק געפרעהט און האט איהם בעגעבען פינף גילדען.

באלד איז הערשעל'ע געגאנגען צום גוי, און געקויפט 2 שעהנע טויבען.

הערשעלע'ס רבי איז אבער נישט געוועזען צופרידען פון דעם. ער האט מורא געהאט, אז הערשעלע'ס קאפ וועט זיך פארנעהמען מיט די טויבען, און ער וועט זיך נישט לערנען. איז ער געגאנגען צו הערשעל'ס עלטערן, און האט זיי געראטען זיי זאלען צונעמען די טויבען. האט הערשעלע בענומען וויינען, צוגעזאגט אויפמערקזאם צו לערנען און האט אויסגעבעטען ביי די עלטערן א שטייג פאר די טויבען.

האט הערשעלע אויסגעבעט די שטייג מיט היי, אריינגעשטעלט א גלעזעלע וואסער, א ביסעל קערנער און קישענדיג די טויבען, האט ער זיי אריינגעלאזען אין שטייג.

הערשעל'ע האט די שטייג ארויפגעשטעלט אויפ'ן דאך.

מיט גרויס ליבשאפט האט הערשעל'ע גע-געבען די טויבען צו עסען, שעפטשענדיג: „עסט'ס ליבע טויבען!"

איינמאל, ארויסגעהענדיג אויפ'ן דאך, צו זעהען וואס זיינע ליבע טייבעלעך מאכען, האט ער מיט שרעק דערזעהען, אז די שטייג איז לע-דיג, די טויבען זענען נישטא!

איז הערשעלע טרויעריג געווארען. איז ארומגעגאנגען גאנצע טעג און געוויינט. ביז ער איז קראנק געווארען, ווען ער איז געזונד גע-ווארען, און איז ארויס שפאצירען, האט ער דער-זעהן אויפ'ן דאך די טויבען, האט ער באלד אויף זיי געפייפען און זיי אריינגעפיהרט צוריק אין שטייג אריין. הערשעלעס פרייד איז געווארען גאר גרויס.

חיים שטיינהארז.

די קראה און די קוה

(א משל) — פון ליידער וואלף

ק'קט ארויס די קוה פון שטאל
דורכ'ן פערקראטעוועטען פענסטערל
צו דער קראה אויפ'ן דערבייאיגען בוים:
— דו ביזט נאך דא? —
זאגט זי צו דער קראה. —
דו לעבסט נאך אין דיין נעסטעלע פון ריטלעך?
ביי מיר איז דא גאנץ געמיטלעך.
איך בין איצט אליין נאר.
קום אריין.
וועסט א קאפ דערווארימען די ביינער.
— אלדי קלאגעניש צו מיינע שונאימס קעפ, —
שרייט די ק־אה אין דער גרעב, —
כ'בין נאר דא־ווען פערבייגעפליגען פערביי איהר שטאל,
האט מיר אויסגעקעהרט נישט דא בעדאכט די גרינע גאל, זאלך איהר אין די אויגען!
טפו, טפו, טפו,
מיאוסע קוה!
וואס פעהלט איהר דען, א בייזע נאכט אויף איהר?!
מע פרעסט איהר פלייש,
מע טרינקט איהר בלוט,
מע מעלקט איהר מילך, —
און זי ליגט זיך אין דער ווארעם, אין דער זאט
און מאלעגיירעט!
אז וואויל צו זיי, די הויערער אויף אייגען מיסט;
מע שפייט זיי אין פנים,
זאגען זיי: א רעגען גיסט!

א קארנאוואל-בילד פון דער ריוויערא

וואו דאס מייזעל וואוינט

איך פרעג דאס מייזעל:
וואו איז דיין הייזעל?
און דאס מייזעל ענטפערט מיר:
איך האב נישט קיין סוד פאר דיר!
נאר דער קאץ זאג נישט אויס,
עס וואלט הערפון קיין גוטס נישט ארויס.
דאס קעצעלע ווייסט נאר — ביק!
כאטש צום גליק
בין איך א מייזעלע א פלינקס,

זעהסטו, — דארט אין ווינקעל לינקס,
און דערנאכדעם רעכטס אביסעל,
וואו עס שטעהט די גרויסע שיסעל,
וועסטו זעהען א טירעל קליין,
דארטען איז דאס הייזעל מיין.

עס ליגט א בערגעלע דערויף.
א טרעפ אראפ, און דריי ארויף.
און אויף לינקס נאך א טרעפעל —
און דו ביסט א גאסט ביי מיר.
נאר געדענק, בייג איין דאס קעפעל,
ווייל ס'איז נידעריג די טיר.

ש. לעווינסאן.

די געשיכטע פון באלייכטונג

די געשיכטע פון באלייכטונג איז זעהר אינטער-רעסאנט, און איך וועל דאס אייך דערציילען:

מיט טויזענדער יאהרען צוריק איז ברעט'דיג האלץ געווען א גוט באלייכטונגס-מיטעל. די־הויפט זענען געווען גוט אלע סארטען פעטיק און פעט האלץ.

עס האט געדויערט א זעהר לאנגע צייט ביז מענשען האבען אויסגעפונען, אז ווען מען טונקט איין א שטיק האלץ אין א פעטקייט, ברענט דאס בעסער און גיט מעהר באלייכטונג. מען פלעגט איינטונקען אן עק פון א שטעקען אין פעטס, און איהם אנצינדען. עס פלעגט ברענען ווי א פאקעל. מיט אזעלכע פאקלען פלעגט מען זיך בענוצען ביי גרויסע עפענטליכע פערזאמלונגען, ביי פאר-שטעלונגען, און ווען ארמייען פלעגען דארפען מארשירען ביינאכט.

שפעטער־צו איז מען דערגאנגען, אז די ברע-נענדיגע פעטסקייט אליין גיט ליכטיגקייט. האט מען גענומען ברענען פעטס און אייל אין ליימענע קריגלעך. נאר רייכע און קעניגען האבען גענוצט מעטאלענע קריגלעך. פאר קנייטלעך האט מען גע-נוצט צוויגלעך אדער ראר. מיט א צייט שפעטער האט מען גענומען נוצען געפלאכטענע קנייטלעך פון פלאקס. די פעטקייט, וואס געפינט זיך ארום און ביים סוף פון קנייטעל ברענט פאמעלעך, גאנץ לאנגזאם, און לייכט ארויס פון קנייטעל אין א פלאם פייער.

מיט דער צייט איז מען דערגאנגען ביז וואק-סענע ליכט. וואקס איז א פעטקייט, וואס בלייבט איבער פון ביענען־האניג. עס ווערט פערגליווערט. געדייכט, אנשטאט, וואס אייל איז שיטער. צו וואק-סענע ליכט האט מען נישט געדארפט קיין קריי-געל, און דערצו האט עס געברענט בעסער אהן אזויפיל רויך ווי פון אייל. דאס איז אבער געווען א טייערער לוקסוס, נאר פאר רייכע. די מעהר-הייט מענשען זענען דעמאלט אבער געזעסען אין פינסטערניש, האבען זיי גענוצט ליכט, וואס מען האט געמאכט פון פערקיהלטע פעטס. דאס האט מען גערופען חלב'נע ליכט. ערשט אין יאהר 1854 האט מען גענומען נוצען פאראפין און סטארין צו מאכען ליכט. אזעלכע ליכט זענען ווייס און ריין.

אייל־קריגלעך און ליכט זענען געווען די בעסערע באלייכטונגען, וואס מען האט גענוצט אין פערלויף פון עטליכע טויזענד יאהר, ביז'ן סוף פון 18־טען יאהרהונדערט.

אין יאהר 1794 האט א פראנצויז מיט'ן נא-מען ארגאנד, געמאכט א מעטאלענעם לאמפ, אין וועלכען ס'האט געברענט אייל מיט א רייגעם פלאם פייער.

ווען מען האט געפונען גאפט מיט א צייט שפעטער, האט מען דאס גענומען נוצען אנשטאט אייל, און אזעלכע לאמפען.

(סוף קומט)

דער קליינער מאלער

איך האב א פען און האב א טינטער,
כ'האב אויך פארבען אלערליי:
מאל איך אויס אין מיטען ווינטער
א'עפעלבוים מיט צוויט ווי שניי.

מאל איך אויס אין מיטען זומער
א זאווערוכע און א פראסט:
דערוועלבער עפעלבוים א שטומער,
שטעהט דעם קאפ אראפגעלאזט.

איך מאל מיר אויס אין מיטען פריהלינג
א טיפען, ווייכען, ווייסען שניי:
יונגלעך צוויי — א שיינער צווילינג —
שליטלען זיך מיט פרייד־געשריי.

און אין הערבסט, אויף גרינער ביידער
קארגט די זון קיין שטראהלען שיין:
איך מעק און קלעק און מאל אויס ווייטער —
וואס עס פעלט אין קאפ מיר איין.

—):o:(—

איז ווארשטאט

אונזער אבראמעק איז שוין א גאנצער מענש, קומט א פרעמדער אין הויף און פרעגט: וואו וואוינט דא דער סטאליער? — דאן שטעלט זיך אבראמעק שטאלץ און ענטפערט: דא, אויפ'ן צווייטען שטאק וואוינט ער.

געהט דער פרעמדער מענש אויף צו זאל — און אבראמעק — נאך איהם מיט די קליינע פיסלעך. און ווייל ער ווייס, אז די טיר איז ביים סטאליער שטענדיג פערשלאסען, שרייט ער מיט אלע כוחות: „הער גאלדשטיין! עפענט, א מענש איז דא, ער וויל אייך עפעס זאגען"! עפענט זיך די טיר, עס קומט ארויס דער סטאליער, בירע געהען אריין, און די טיר פערהאקט זיך.

אבראמעק'ן לאזט מען נישט אריין, דער טיש-לער האט מורא ער זאל איהם נישט שטערען. אמאל בעט ער זיך און קלאפט. אז עס העלפט נישט, מאכט ער נאך די שטימע פון א דערוואק-סענעם און רופט דעם סטאליער. אבער, אז יענער פרעגט: ווער איז דארט? — פערגעסט זיך אב-ראמעק און שרייט אויס מיט פרייד: דאס איז אבראמעק!

איין מאל האט דער סטאליער שוין מעהר נישט געקאנט צוהערען, ווי ער קלאפט, ווייל ער איז א גאנצען פריהמארגען אפגעשטאנען ביי דער טיר און זיך געבעטען. און אזוי ווי קיין בעזונדערס, וואס צו טון איז נישט געווען, האט איהם דער סטאליער אריינגעלאזען. האט מען געדארפט זעהן, ווי ער האט פאר פרייד ארומגעטאנצט!

צוערשט איז ער צוגעלאפען צו דער הובעל-באנק — צו ארבייטען. דער סטאליער האט איהם געגעבען א פאר קלעצעלעך צו שפילען און זאגט איהם: וועה זשע, זאלסט אבער זיין שטיל! ער האט איהם אויך געגעבען א קליינעם האמער. אבראמעק האט זיך גענומען קלאפען וויפיל כוח ער האט נאר.

אבער איין קלעצעל איז אראפגעפאלען אונ-טען, האט ער זיך אנגעהויבען גריבלען אינים גרויסען הויפען הובעל-שפענדלעך אונטען — אונטער דער הובעל-באנק. אך, ווי אנגעווארפען דא איז. דערזעהט ער דעם בעזעם אין ווינקעל. יא, ער מוז דא מאכען ארדנונג און צונויפקערען אלע שפענדלעך אונטערן טיש, — ביז דער הער גאלד-שטיין שרייט אויס: בחור, מאך נישט אזא שטויב!

אבער אבראמעק האט שוין א נייעם געפו-נען. נעבען אויוען שטעהט א טאפ מיט קליי, ער שטעקט אריין די נאז. פוי, ווי נישט גוט עס שמעקט! נאר ער כאפט דעם פענזעל און הויבט אן שמירען די פאדלאגע, ביז הער גאלדשטיין ווערט אין כעס.

האט ער שוין ווידער א נייע ארבייט — אבראמעק: דער שלייפשטיין. ער איז געשטאנען אין א ווינקעל הינטער די האלץ און מעבעל. אבער אבראמעק איז דורכגעקראכען צווישען אלע האלץ אזוי ווי א שלאנג. אמאל האט ער אונגעווארפען א ברעט, אמאל איז ער אליין געפאלען. אבער עס איז געווען כדאי.

פלוצלונג — גיט א פאל א ברעט, און עס הערט זיך — אבראמעק וויינט. ער קומט ארויס פון צווישען די מעבעל און האלט דעם פינגער אין מויל. וואס איז מיט דיר? פרעגט הער גאלדשטיין. — „דאס אלטע ברעט איז מיר אויפ'ן פינגער געפא-לען! איך וויל אהיים, דא איז נישט גוט! שטענ-דיג טוט מען זיך וויי"! — „יא, יא, אבראמ-מעק, אזוי איז דאס. נו, קום, איך וועל דיר עפע-נען די טיר. וועסטו נאך קומען אמאל אהער? אבראמעק לויפט אראפ אין שטוב. אבער אויפ'ן אנדערען טאג שטעהט ער שוין ווידער דא און בעט זיך: „לאז מיר אריין, פעטער גאלדשטיין"!

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 22 פעברואר — כו שבט תרצ"ג

זון-אויפגאנג 6.40 — זון-אונטערגאנג 5.00

פון האנדעלס-געריכט

רעגולאציע-אפמאכען פון אקצ. געז. „סטעלאנא" און „לעדער און היימאן" — בעשטעטיגט דורכ'ן געריכט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט די פירמע „לעדער און היימאן" בשעתו פארגעלעגט די קרעדיטארען 15 פראצ. א רעגולאציע פון די חובות. אויסצוצאהלען אין 5 פראצענטיגע ראטעס.

נעכטען האט דאס געריכט דעם רעגולאציע-אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג האט דאס געריכט בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-אפמאך פון דער אקצ. געז. „סטעלינג" מיט די קרעדיטארען. די פירמע רעגולירט אויף 40 פראצ. אויסצוצאהלען אין משך פון 2 יאהר.

* * *

די ביטעס פון די פירמעס: אקצ. געז. „דאבושינקא" אין פאביאניץ, און טעאדאר חיפער (וואלטשאנסקא 243), וועלען בעטראכט ווערען אין האנדעלס-געריכט דעם 24-טען ד. ח.

וועלכע געוועלבער מעגען אפען זיין נאך 7 אין אווענד

לעצטענס האבען זיך פערשפרייט קלאנגען וועגען דעם, אז דער מאגיסטראט גיט ארויס פאר אנ'אפצאהל פון צוויי זלאטיס, אנ'ערלויבניש צו האנדלען אין די געוועלבער נאך 7 א זייגער אין אווענד.

מיר האבען שפעטער מיטגעטיילט, אז ערלויבנישען אויף לענגער אפען צו האלטען די געוועלבער קען נישט ערטיילען דער מאגיסטראט, נאר די שטאטישע סטאראסטווע.

וואס שייך דער סטאראסטע, ווילען מיר, כדי קיינעם נישט אריינצוברענגען אין קיין טעות, מיטטיילען, אז קיין שום ענדערונגען אין געזעץ וועגען די האנדעלס-שעה'ן איז נישט אריינגעטרעטען און נאך 7 א זייגער קענען אפען האלטען די געוועלבער נאר: 1) רעסטאראנען, מלעטשארניעס און צוקערניעס און דאן די געוועלבער, וועלכע פערקויפען פרוכטען, צוקערווארג און סאדא-וואסער. דאס איז געוועזן ביז-איצט און אזוי איז אויך ווייטער. מ'דארף דעריבער נישט גלויבען אין קיין שום אנדערע אינטערפרעטאציע פון געזעץ.

שטעכט זייז ווייב און טאכטער

וועלכע האבען געפיהרט אנ'אויסגעלאסען לעבען

פראצעס פון א פערצווייפעלטען מאן און פאטער

(א) נעכטען איז אין היגען שטאטישען געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען מארטשין ליטראווסקי, וואפיענא 34, וועלכער האט דעם 31 דעצעמבער פ. י. צושטאכען זיין ווייב און טאכטער ביי פאלגענדע אומשטענדען:

אין יאהר 1928 איז ליטראווסקי געפאהרען קיין אמעריקא און דארט זיך גוט איינגעארדענט. אין לאדז האט ער איבערגעלאזען זיין ווייב הע-לענא מיט זיין 13-יעהריגע טאכטער יאנינא. ביז 30 דאלאר א חודש פלעגט ער שיקען פאר זיין ווייב און טאכטער. מיט איינמאל האט ער בעקו-מען פון לאדז אנאנימע בריף, אז זיין ווייב און טאכטער פיהרען דא א שענדליך לעבען. כדי זיך איבערצוצייגען דעם אמת, איז ער דעם 31-טען דעצעמבער פ. י. אומגעריכט געקומען צו פאה-רען קיין לאדז און פאקטיש געטראפען אין זיין וואוינונג, זיין ווייב און טאכטער מיט 2 „געסט".

אין גרויס אויפרעגונג האט ליטראווסקי מיט א מעסער געשטאכען זיין ווייב און טאכטער.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 8 חדשים תפיסה.

דער בוכהאלטער וויל „גוט מאכען"

וועט ער דערפאר זיצען א פאר חדשים אין תפיסה

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקו-מען א טשעקאווער פראצעס געגען א בוכהאלטער פון א היגער פירמע:

אין יולי פ. י. האט א בעאמטער פון דער פינאנץ-קאמער אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין די האנדעלס-ביכער פון דער פירמע „מ. ציטער". צוליב איניגע אומפינקטליכקייטען, האט דער בא-אמטער ציגענומען די ביכער אין דער פינאנץ-קאמער אריין, וועלכע זענען איבערגעגעבען גע-ווארען אונטער דער אויפזיכט פון סעקרעטאר לעוויצקי.

צומארגענס איז צום סעקרעטאר לעוויצקי געקומען דער ביכהאלטער פון דער פירמע נח זשעלאנאגורא און געבעטען, מ'זאל איהם דערלוי-בען אפצונאטירען עטליכע פאזיציעס פון הויפט-בוך, וואס ל. האט איהם דערלויבט.

דער סעקרעטאר איז דאן ארויין אין צווייטען צימער, און ווען ער איז צוריק אריינגעקומען, האט ער בעמערקט, אז זש. האט עפעס אריינגעלעגט אין דער קעשענע. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האט ער ארויסגעריסען עטליכע בלעטער פון די ביכער.

ווען לעוויצקי האט שפעטער געטראפען זשעלאנאגורא'ן אין דער גאס, האט דער לעצטער איהם פארגעלעגט 300 זל. שוחד.

נעכטען איז זשעלאנאגורא פאר'משפט געווא-רען אויף 8 חדשים תפיסה און 200 זל. שטראף. צוליב דער אמנעסטיע איז איהם נעשענקט געווא-רען א העלפט און בעפרייט פון געלד-שטראף.

צוליב דעם, וואס זש. האט נישט געקענט איינצאהלען די געפאדערטע 300 זל. קויציע, איז ער בעלד איינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

פאר וועלען פערגוואלדיגען א מיידעל

בעקומען אנדערהאלבען יאהר תפיסה

(2) דעם 15-טען יולי פ. י. איז דער 25 יעהריגער לצאן קאפטאשעק אויפ'ן פעלד אין כאיני בעפאלען דאס מיידעל זאפיא סאלאמאן און זי גע וואלט פערגוואלדיגען. אויפ'ן געשריי פון דער בעפאלענער זענען זיך צוזאמענגעלאפען די פויערים און דעם בחור פערהאלטען.

נעכטען איז קאפטאשעק פערמשפט געווארען אויף אנדערהאלבען יאהר תפיסה.

שטרייק אין די טיכער-דרוקערייען

האלט ביים ליקווידירט ווערען

(2) דער שטרייק אין די טיכער-דרוקערייען, וועלכער האט אויסגעבראכען סוף פון דער פערגאנגענער וואך האלט ביים ליקווידירט ווערען.

די פירמע „וויסמאן און ווראנין" אין פאביאניץ האט שוין אונטערגעשריבען אנ'אפמאך. אויך אין דער פירמע „ברידער בוקעט" אין לאדז (שרודמיעסקא 58) האלט דער שטרייק ביים ליקווי-דירט ווערען. ווי מ'רעכענט, וועט דער שטרייק די טעג אין אלע אנדערע פאבריקען ליקווידירט ווערען.

ראדיא א רפואה געגען דאגות

וואס דארף מען וויסען,

ווען מ'וויל בעקומען פון אמעריקאנער קרוב א פעקעל מלבושים

מיט'ן אנקומען פון פסח ווערט בעזונדערס אקטועל די פראגע וועגען בעקומען פעקלעך מל-בושים פון אמעריקאנער קרובים. נישט אלע וויסען שוין, אז כדי א פעקעל מלבושים, וואס ווערט גע שיקט דורך פאסט, זאל בעפרייט ווערען פון צאל, מוז דער אפנעהמער קודם-כל ארויסבעקומען פון דער מאכט אנ'ארימקייטס צייגניש („שוויאדעצטווא אובוסטווא") און דעם דאזיגען דאקומענט איבער-שיקען דעם אמעריקאנער קרוב, וועלכער דארף ווידער מיט איהם געהען אין פוילישען קאנסולאט צוזאמען מיט'ן פעקעל, וואס ער וויל שיקען זיין פוילישען קרוב. מען קען אבער די אלע שוועריג-קייטען אויסמיידען: מען דארף בלויז דעם קרוב אין ניו-יארק אדער ברוקלין אנזאגען, אז דאס פע-קעל מלבושים זאל ער שיקען דורך דער „פאליש-אטלאנטיק שיפינג קאמפאני" (ניו-יארק, 79 נאר-פאלק סטריט, נעבען דער דילענסי סטריט). די דאזיגע געזעלשאפט האט אנ'אפמאך מיט דער פוי-לישער שיפס-ליניע „גדיניא-אמעריקא" און אויפ' סמך פון דעם אפמאך זענען להלוטין פריי פון צאל די פעקלעך בגדים, וואס ווערען געשיקט דורך דער „פאליש-אטלאנטיק שיפינג קאמפאני". דער פוילישער יוד דארף זיך אלזא נישט שווארצען דאס פנים מיט'ן ארויסבעקומען די „ארימקייטס-צייגניש" (און עס איז, אגב, נישט זיכער, אז ער וועט זי בע-קומען), און אויך דער אמעריקאנער קרוב דארף מיט דעם פעקעל נישט געהן אין קאנסולאט.

היינט און פאלגענדע טעג!

פרעכטיגע קלאנג-פראדוקציע

א. ג. Metrod-Golwyn-Mayer

Mata Hari

דראמע פון א קורטיזאנער פרוי א שפיאן.

אין די הויפט-ראלען:

Greta Garbo

Ramon Novarro

Lewis Stone

אהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג. שבת און זונטאג – 12 א זייגער בייטאג

פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער.

הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונג.

דער זאל איז שטארק בעהייצט.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

דעם 24-טען ד. ח.

די מאגיסטראט-אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע פאר'ן חודש פעברואר, וועלען אויסגעצאהלט ווערען קומענדיגען פרייטאג דעם 24-טען ד. ח. אויף זשעראמסקיעגא 44 פון 9 פריה ביז 2 נאכמ.

מעלדען דארפען זיך די ארבייטסלאזע פון A ביז Z.

אקציע צו פערביליגערען די אויסלענדישע האנדעלס-פעסער

(א) די היגעווירטשאפטליכע קרייזען האבען אונטערגענומען אנ'אקציע ביים פינאנץ מיניסטע-ריום און ביים אינערן-מיניסטעריום צו פערביליגערען דעם פרייז פון אויסלענדישע האנדעלס-פעסער אויף 25 זל.

איבערגעטראגען די מיליטערישע ביורא

(א) די מיליטערישע ביורא ביים מאגיסטראט ווערט איבערגעטראגען דעם 27 פעברואר, פון זאוואדזקא 11 אויף פיעטריקאווער 165.

פאר ענטאייגנען ארבייטער-געלד

געוו. לייטער פון ווידז. מאנופאקטור פערמשפט אויף 1 יאהר תפיסה

(2) פאר'ן קרייז-געריכט איז נעכטען גע שטאנען דער געוו. לייטער פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" געראַרד פאנדריך. ער איז אנגע-קלאגט געווארען אין ענטאייגנען ארבייטער-געלד, וואס די ארבייטער האבען בעדארפט בעקומען אלס ענטשעדיגונג צוליב פארפאלען ביי דער ארבייט.

פאנדריך איז פערמשפט געווארען אויף א יאהר תפיסה.

א „דועל" צוליב א מיידעל

(א) פאר'ן הויז אויף זאוואדזקא 12, האט דער 21-יעהריגער יאסעל ראקאווסקי פון זשקאנטנא 28, פערשטעכט א פערביייגעהענדיג מיידעל און גארנישט בעמערקט, אז דאס מיידעל האט א בעגלייטער נעבען זיך. פערשטעהט זיך, אז דעם מיידעלס בעגלייטער האט זיך „געוואשען" צו יאסלען און עס איז געקומען אויפ'ן גאס צווישען ביידע, צו א „דועל" מיט שטעקענס.

אין רעזולטאט האט די שטאטישע גיכע הילף אפ-געפיהרט יאסלען אהיים מיט צושעדיגטע ביינער.

1 יאהר תפיסה פאר א נישט-דערלויבטע אפעראציע

(א) דאס לאדזער קרייז-געריכט האט פער-משפט די פאביאניצער אקושערקע סטעפאניא ראטאי אויף 1 יאהר תפיסה פאר אויספיהרען א נישט דערלויבטע אפעראציע איבער די 19-יעהריגע יאנינא ריינהאלד. די לעצטע איז אויך פערמשפט געווארען אויף 2 חדשים תפיסה.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

צי וועלען אנולירט ווערן די פראטאקאלען פאר נישט בעזיצען א פאטענט?

וואס איז מיט פערלעגענע שטייערן — ווער וועט צאהלען דעם נייעם פערמעגענס-שטייער — אמנעסטיע און שטייער-שטראפן — פעראיינהייטליכונג פון אומזאץ-שטייער אין טעקסטיל-בראנזשע

אין צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין פּאָמאַרסקאַ 15, איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע יעהרליכע פערזאַמלונג. די פערזאַמלונג עפענט פּרעזעס ראַטמאַן כאַרי, וועלכער בעט אַז די פערזאַמעלטע וואָס האָבען פראַגען וואָס בעטרעפען נישט יעדען אינדיווידועל, נאָר דעם גאַנצען יודישען האַנדעל, זאָלען דאָס שריפטליך דערלאַנגען דעם פאָרזיצענדער פון דער פערזאַמלונג. וועלכער וועט אויסגעוועהלט ווערען. נאָך דער הפסקה פון צעהן מינוט, וואָס איז ספּעציעל געמאַכט געוואָרען צו דעם צוועק, שטעלט זיך אַרויס אַז פראַגען זענען איינגעפלאָסען זעהר פיל, די וויכטיגסטע פון זיי זענען: צי וועט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום אַזוי ווי פאַר אַ יאָהר אַנולירען די פּראָטאָקאָלען וואָס זענען געמאַכט געוואָרען היי-יאָהר, פאַר נישט בעזיצען אַ פּאַטענט? צי וועלען די אַלטע שטייערען אַנולירט ווערען? אָדער צולייגט ווערען אין לאַנג-טערמיניגע ראַטעס? צי וועט זיין אַ נייער פערמעגענס-שטייער? צי איז די לעצטע אַמנעסטיע חל אויף שטייער-שטראָפען? צי וועט דער אומזאַץ-שטייער אין דער מאַנופאַקטור בראַנזשע פעראיינהייטליכט ווערען.

דער פאָרזיצער פון דער פערזאַמלונג ערטיילט דאָס ערשטע וואָרט דעם ה׳ ראַטמאַן כאַרי, וועלכער ענטפערט אויף די אויבען דערמאָנטע פראַגען, און די נאָהענטסטע טעג אויף די בעמיהונגען פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער וועט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום אַרויסגעבען אַ צירקולאַר וועלכער וועט בעפולמעכטיגען די פינאַנץ-קאַמערען נישט אַרויסצוציהען קיין קאָנסעקווענצען בנוגע די צאָהלער וועלכע האָבען אויסגעקויפט אין דעם יאָהר פּאַטענטען ביז דעם 1. פעברואַר, צוליב נישט בייזוויליגע סיבות. אויב ס׳וועט עמיצער בעקומען אַ שטראָף-פּראָטאָקאָל דאַרף גלייך קעגען דעם דערלאַנגען אַ רעקורס און אַנווייזען אַז קיין בייזוויליגקייט איז נישט געווען.

בנוגע די פערלעגענע שטייערען איז ביז׳ן היינטיגען טאָג קיין גענויעס נישט פערהאַן. בקרוב אָבער זאָל דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום בעפולמעכטיגען די שטייער-אַמטען צו פונאַנדערלייגען אויף 30 מאָנאַטען ווען די סומע וועט בעטרעפען ביז 2 טויזענד זלאָטעס, און די פינאַנץ-קאַמערען אויף 3 יאָהר ביז 10.000 זלאָטעס. וואָס אַנבעלאַנגט דעם נייעם פערמעגענס-שטייער איז דער פּראָיעקט שוין אויסגעאַרבייט און אין די נעכסטע טעג וועט די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער דעם פּראָיעקט בעקומען. אָדער מיר זענען נישט זיכער צי מיר וועלען קענען דעם פּראָיעקט ענדערען, ווייל ער ווערט שוין בעטראַכט דורכ׳ן סיים.

בנוגע דער אַמנעסטיע, האָט דער העכסטער אַדמיניסטראַטיווער טריבונאַל אַרויסגעגעבען אין י. 1932 אַ אורטייל לויט וועלכען אַלע שטייער-שטראָפען אונטערליגען דער אַמנעסטיע פון יאָהר 1928, און דורך אַנאַלאָגיע דאַרפען אויך אונטערליגען דער אַמנעסטיע פון יאָהר 1932, אָבער דער העכסטער געריכט אין וואַרשאַ, אויף אַ זיצונג פון דער גאַנצער שטראָף-קאַמער דעם 14 „יאַנואַר“ 1933 אויף די אָנפראַגען פון יוסטיץ-מיניסטעריום האָט געענטפערט אַז שטייער-שטראָפען אונטערליגען נישט דער אַמנעסטיע אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם האָט זיך די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער געוואָנדען צום פּרעזעס פון דער לאָדזער פינאַנץ-קאַמער און געבעטען נע ריהרען די פראַגע אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר פון די פּרעזעסען אין וואַרשאַ אַז אין די נאָהענטסטע טעג וועט די פראַגע אויפגעקלערט ווערען.

גלייכצייטיג האָט די האַנדעלס-קאַמער אונטערגענומען שריט צו ענדערען דעם פּאַראַגראַף 110 פון געזעץ פאַר אומזאַץ-שטייער, לויט וועלכען אויב מ׳גיט אָפּ אַ רעקורס וועגען אויסקויפען אַ גרעסערע קאַטעגאָריע פּאַטענט האַלט דאָס בלויז אָפּ פון בעצאָהלען דעם שטראָף אָבער נישט דאָס צוצאָהלען צום פּאַטענט.

בקרוב זאָל אויך דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום איבערגעבען דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער דאָס אויסאַרבייטען דעם פּראָיעקט וועגען פעראיינהייטליכען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר מאַנופאַקטור.

נאָך דעם גייט איבער ראַטמאַן כאַרי צום טעטיגקייטס-בעריכט, וועלכען ער טיילט אין 4 טיילען: טעטיגקייט אויפ׳ן געביט פון דער 1) יודישער קהלה, 2) האַנדעלס-קאַמער, 3) פינאַנץ-קאַמער און שטייער-אַמטען, 4) הילף-אינסטיטוציעס. דער רעדנער רעדט אַרום ברייט אַלע פראַגען וואָס פערנעהמט אַנדערהאַלבען שעה צייט. די בעריכטען זענען אַדורכגעדרונגען פון איין וועה-געשריי — דער קליינהענדלער איז שטענדיג דער בעשולדיגטער, דער קליינהענדלער איז דער וואָס ווערט אויסגענוצט, איז דער אויף וועמענס פלייצעס מ׳שטעגט קומען צו גוטע פּרנסות, דער קליינהענדלער איז דער וואָס האָט בלויז פליכטען און דאָס נישט דערפאַר ווייל מ׳וויל איהם די רעכט נישט געבען, נאָר דערפאַר, ווייל ער וויל פון די רעכט נישט געניסען. דער קליינהענדלער פערטאָגט מיט דאגות פּרנסה פערגעסט אין זיין ווייב און קינדער, און דאָס ווערט אויסגענוצט, דער קליינהענדלער איז צערשפּליטערט צובראָקעלט, צובראָכען, צוריסען און דאָס ברענגט איהם אַ גאַנץ גרויסען שאָדען, צעהנדליגער קליינהענדלער פערליערען זייער פּרנסה. הונדערטער קליינהענדלער וואָס האָבען נאָך מיט אַ יאָהר צוריק פערדינט אויף חיונה מוזען היינט אָנקומען נאָך שטיצע, און דאָס האָט געצוואונגען דער פערוואַלטונג, פיל מעהר צייט זיך געוועהנליך צו אָפּפערען הילפס-אינסטיטוציעס.

נאָכ׳ן אָפּגעבען דעם קאַסע-בעריכט ווערט אויסגעוועהלט די פאָלגענדע פערוואַלטונג: ראַטמאַן כאַרי פּיאָטר, באַפּאַרסטעק משה, לוסמאַן יעקב, מאַרדכאַיעוויטש שמעון, אַבראַמאָוויטש אברהם, קאַמפּעל יעקב, ניימאַן לייב, לייבאָוויטש שמואל, פּרייס לייב קליימאַן יצחק, מאַגנושעווסקי בערעק, זשעטעלנא שלום, וואָלף הערשקאָוויטש, שלמה העלפאַנד, פּסח קראַקאָווסקי און קראַקאָוו.

אין דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: האָלאַנד יעקב, קלעפּקאַרטשיק הערש, פּיאָטרקאָווסקי יעקב, מלך גרונדמאַן, מ... ערדבערג, חיים שערמאַן, מענדעל לאַנדאַ און מיליך.

זאל פילהארמאניע

היינט, מיטוואך, ד. 22. פעברואר 1933, 9 א זייגער אוונט, וועט דער בעקאנטער פובליציסט און ליטעראט

א״רי צבי גרינבערג

האלטען א רעפעראט א.ד.ט.:

„פאלעסטינא אין פייער“

998

עס וועט געהעכערט ווערען דער פערזיכערונגס-אפצאהל פאר דינסטמיידלעך

(א) ווי מען גיט איבער וועט בקרוב געהעכערט ווערען דער פערזיכערונגס-אפצאהל פאר דינסטמיידלעך פון 5 זל. א חודש אויף 7 זל. די 2 זל. וועלען זיין בעשטימט אויף א פערזיכערונג אין אנ׳אונגליקס-פאל און עס וועט דארפען צאהלען דער ארבייטס-געבער.

פון הונגער

(א) אויף נאפיורקאווסקיעגא 4 איז געפאלען אין חלשות פון הונגער די 22-יעהריגע יוכטינגא באוש, וועלכע איז געקומען צו פאהרען פון פיעטריקאוו. די שטאטישע גיכע הילף האט די פערחלש׳טע אפגעפיהרט אין שטאטישען זאמעל-פונקט.

זעלבסטמארדען

(א) אויף זאוויושא 37 האט זיך פערסמ׳ט די 29-יעהריגע לוצינא יאנישעווסקא פון סאפערנא 3. אין א שווערען צושטאנד האט די שטאטישע גיכע הילף זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אינטערעסאנטער רעציטאציע-אוונד

פון לענא מאן אין שטאט-ראט-זאל

דעם 3-טען מערץ ד. י. קומט פאר אין זאל פון שטאדט-ראט א רעציטאציע-אוונד פון דער ארטיסטין לענא מאן.

לענא מאן, אוב א לאדזערין, איז איצט צוריקגעקומען פון אויסלאנד, וואו זי איז אויפגעטרעטען אויף אייראפעאישע ביהנעס און שטארק אויסגענומען מיט איהרע רעציטאציעס.

דער רעציטאציע-אוונד פון פרל. לענא מאן אין לאדז פערשפרעכט צו זיין אינטערעסאנט.

קאנצערט פון „הזמיר“

דער היגער „הזמיר“ האט אנגאזשירט לעצטענס דעם בעקאנטען מוזיקער און דיריגענט פראפ. י. זאקס, וועלכער פיהרט אן מיט דעם „הזמיר“-כאר. די מוזיקאלישע לייטונג פון „הזמיר“ ליגט דעריבער לעצטענס אין די הענד פון פראפ. י. זאקס (כאר) און דעם בעקאנטען לאדזער מוזיקער און דיריגענט ה׳ סעווערין פיעטרושקא, וועלכער פיהרט אן מיט׳ן ארקעסטער.

שבת ארדענט איין דער „הזמיר“ א קאנצערט אונטער דער לייטונג פון די דערמאהנטע דיריגענטען מיט׳ן אנטייל פון כאר, ארקעסטער און סאליסטען.

אין פראגראם געהען אריין א רייה שאפונגען פון די בעדייטענדסטע וועלט-קאמפאזיטארען.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84 טעל. 213-84

פרייטאג, דעם 24-טען פעברואר 1933, 9 א זייגער אוונט

גרויסער קאנצערט

פון די ליבלינגען פון ווארשא און לאדז — די גלענצענדע ארטיסטען

אלא לילית און וו. גאדיק

נאכ׳ן צוריקקעהר פון טריומפאלען קינסטלער-טורנע פון אמעריקא.

אין פראגראם: צעהנדליגער נייע נאך אין ערגיץ און לאדז נישט געזונגענע יודישע לידלעך ווי אויך די בעסטע נומערן פון רעפערטואר פון אלא לילית און וו. גאדיק.

די יודישע און ענגלישע פרעסע אין אמעריקא האט אויפגענומען די אויפטריטען פון לילית און גאדיק מיט גרויס ענטוזיאזם.

168

בילעטען זיינען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

פרעכטיגער דאפעלטער פראגראם:

- I -

„הוזארען קעניגין“

מיט Mady Christjans אין דער הויפט-ראל.

- II -

„Salto Mortale“

צירק-דראמע אין דער הויפט-ראל

GINA MANES

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 א זייגער בטאג.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(102

קאפיטעל 18

מרים...

מרים האָט שוין נישט געהאַט קיין ספק, זי האָט געפיהלט די רייפקייט פון דער פרוכט וואָס איז געוואַקסען אין איהרע אינגעווייד׳ען, און אַ מאָדנע איבערקעהרעניש איז ביי איהר געשעה׳ען, אין דער צייט ווען זי האָט פריהער זיך כסדר אַרום געטראָגען מיט זעלבסטמאָרד-געדאַנקען איז איהר איצט אַפילו נישט איינגעפאַלען, זי איז געווען עפּעס שלאָסען אַריבערצוטראָגען איהרע ליידען, זי האָט געפיהלט אין זיך גענוג מוט און ציווילע דרייסטקייט צו ווערען אַ מוטער און צו ליבען איהר קינד, איהר אייגענס. נישט טראַכטענדיג אַפילו וועגען די סיבות וואָס האָבען זי געבראַכט צו דער דאָזיגער לאַגע. איצט איז זי געווען איבערזאַט, איינע אַליין, נאָכדעם ווי אַנקאַ האָט איהר פאַרגעלעגט חתונה צו האָבען מיט מאַקסין האָט זי אויך צו איהר פערלוירען דעם גאַנצען צוטרוי, די איינציגע טרייסט איז ביי איהר געבליבען די באַראָנין, די געהיימנישפולע פרוי, וועלכע האָט דיט אַ געוויסע צייט זיך אַזוי שטאַרק אַנגעהויבען צו אינטערעסיר׳ען מיט איהר גורל. רעגולער יעדען טאָג האָט מרים דערהאַלטען אַ בריף, פון דער באַראָנין, די בריף זענען געווען געשריבען אין אַ זעלטען-שעהנער שפּראַך און זענען געווען פול מיט טרייסט-ווערטער און יעקונג פון מרימס מוט.

מרים האָט אַליין נישט געוואוסט פאַרוואָס, אָבער מיט בענקשאַפט האָט זי יעדען טאָג אָפּגעוואַרט די בריף פון די באַראָנין, ס׳האָט זיך איהר געדוכט, אַז די דאָזיגע בריף פערפולען איהר לעבען אין די דאָזיגע טרויעריגע און שווערע טעג, וואָס אַ בריף מעהר אַלץ מעהר האָט מרים בעקומען צוטרוי צו דער באַראָנין, אַלץ מעהר האָט זי געשטרעבט נאָך איהר פריינדשאַפט הגם זי האָט די באַראָנין אינגאַנצען נישט געקענט און איז מיט איהר בעקאַנט געוואָרען ביי זעהר מאָדנע אומשטענדען,

פון צייט צו צייט האָט מרים אויך געטראַכט וועגען מאַרעק קריינין, זייט דער צייט ווען זי האָט איהם פשוט געטריבען פון זיך, האָט ער זיך אינגאַנצען נישט מעהר געוויזען, זי האָט נישט געפּרובט זיך צו דערוויסען אַפילו וואו ער געפינט זיך, שווערע מאָמענטען האָט זי דעמאָלט איבערגעלעבט אין אַזאַ אָוונד ווען זי איז געזעסען אינדערהיים און געטראַכט וועגען איהר ביטער׳ע גורל, האָט אירמיצער אָנגעקלאַפּט ביי איהר אין דער טיר, דאָס דינסטמיידעל איז געגאַנגען עפּענען און איז באַלד אַ דערשראָקענע צוריקגעקומען מיט דער בשורה, אַז ס׳איז געקומען דער ישיבה-בחור, דוד. דאָס דינסטמיידעל האָט דוד׳ן גוט געקענט נאָך פון די צייטען ווען גיטעלע ווייספעלד האָט נאָך געלעבט. זי האָט אויך געוואוסט אַז דוד איז מיט אַ צייט צוריק פערשוואונדען געוואָרען און ביז איצט האָט מען איהם, נישט קוקענדיג אויף אַלע בעמיהונגען, נישט געפינען, פון דאַנען האָט געשטאַמט איהר שרעק.

מרים האָט זיך נישט אַזוי שטאַרק דערשראָקען דורך איהר לעצטען געשפּרעך מיט דער באַראָנין, האָט זי אויף דוד׳ן געקוקט מיט גאַנץ אַנדערע אויגען. נאָכדעם ווי זי האָט זיך אַזוי שטאַרק ענטוישט אין מאַקסען און ביי איהר דוד אויסגעוואַקסען אין אַ העלד, אין אַ מענש אַנ׳איד׳עאַלען, אַ מענש ווי די אַלע איבעריגע, אין אַ געוויסער מאָס איז זי אַפילו געווען צופריעדען וואָס דוד איז צו איהר געקומען, זי איז אַליין אַרויס אין קאָרידאָר און געבעטען דוד׳ן אַריינגעהען אין צימער, דאָס דינסט-מיידעל האָט זי אַוועקגעשיקט. ווייל זי האָט פערשטאַנען, אַז דוד וויל מיט איהר רעדען וועגען ערנסטע זאַכען.

דוד איז געווען בלאַס און אָפּגעצעהרט, זייט דעם לעצטען געשפּרעך מיט איהם, האָט מרים בעמערקט אַז ער האָט זיך שטאַרק פערענדערט, די פּנים שוואַרצע אויגען זענען געוואָרען גרעסער און האָבען נאָך מעהר אַרויסגעשיינט פון דעם בלאַסען פּנים וואָס איז געווען אויף דעם רונדיגען קאָפּ. זיין שטערען האָט אויסגעדריקט נאָך מעהר חכמה, נאָך מעהר ערנסטקייט ווי אַמאָל, מרים האָט זיך איצט גוט וואונדער׳ט פאַרוואָס זי האָט נישט בעמערקט דעמאָלט אַז דוד איז אַזאַ שעהנער מאַנספּערשוין אַז ער זעהט אויס אַזוי אינטערעסאַנט און קלוג, ערשט איצט האָט זי דאָס בעמערקט.

דוד איז אַריינגעגאַנגען אין צימער נישט דרייסט, ער האָט נישט געוואוסט וואו ער זאָל אַהינטון די הענד, ער האָט זיי אַריינגעלייגט אין די טאַשען, צוריק אַרויסגענומען און ווידער אַריינגעלעגט, ער האָט אַ קוק געגעבען אויף מרימען און באַלד ווידער אָפּגעווענדעט זיין בליק, מרים האָט בעמערקט זיין פערלעגענהייט און האָט צו איהם געזאָגט:

— זיצט דוד, אַלע זענען דאָ בערואיגט ווע גען דיר, מ׳האָט דיך אַרומגעזוכט וואו די וועלט האָט נאָר אַ ניעק.

— נאָך איצט ווייסט קיינער נישט, אַז איך בין דאָ, און איך וואָלט אויך געוואָלט אַז קיינער זאָל ווייטער וועגען דעם נישט וויסען, איך בין געקומען אַהער אַזוי, אַז קיינער האָט מיך נישט בעמערקט.

מרים האָט געמאַכט אַ מינע פון אַ פּראַ-ע-ציי-כען, אַזוי ווי זי וואָלט געפרעגט צוליב וואָס ער איז אַהערגעקומען. דירעקט איהם שטעלען די פראַגע האָט זי נישט געוואָלט. זי האָט איהם שטאַרק געשוינט און נישט געוואָלט איהם מיט עפּעס בעריהרען, וואָס וואָלט געקענט איהם ברענגען אין פערלעגענהייט. דוד האָט קוים אַרויסגעשטאַמעלט.

— איהר זעהט אין אַ שווערע לאַגע, מרים...

— ווער האָט אייך דאָס געזאָגט, ווער האָט אייך דערצעהלט אַזעלכע אומזיניגע געשיכטען?

(פאָרטזעצונג קומט).

בריף אין רעדאקציע

געעהרטע רעדאקציע!

דערלויבט מיר געפעליג איבערצוגעבען דער עפענטליכקייט פאלגענדען פאל, פאר וועלכען איך דאנק פאראויס:

אין 8-טען ד. ח. א זייגער פינף נ. מ. איז צו מיר אריינגעקומען מיין שכנ'טע, די אלמנה שרה אייזענשטאט, אגראדאווא 10, און מיר דערצעהלט, אז איהר קינד איז קראנק אויף אנ'אנצינדונג אויף דער בלינדער קישקע און ד"ר שרייבער האט אויסגעשטעלט א דרינגענדע קוואליפיקאציע אין שפיטאל אריין. ווען פרוי א. האט זיך געווענדעט אין דער קאנצעלאריע פון פאזנאנסקי-שפיטאל, האט מען פערלאנגט פון איהר 200 זל. די פרוי האט געזאגט, אז זי האט מיט זיך נישט מעהר ווי 100 זל. דערויף האבען די לייטערס פון שפיטאל, די ה"ה ראוויסקי און רייכמאן דערקלערט, אז דאס שפיטאל נעמט נישט אן קיין קראנקע, וואס מ'ברענגט מיט א פריוואט-אויטא, נאר אויסשליסליך, וואס ס'ברענגט די שטאט-פאגאטאוויע.

די פרוי האט דאס קינד געמוזט אהיימפיהרען צוריק און מיך געבעטען, אז כ'זאל מיך ווענדען אין פאגאטאוויע, כדי זי זאל איבערפיהרען דאס קינד אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל. דער דיזשורירענדער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט אויף מיינע רייד, זיך באלד פערבונדען מיט פאזנאנסקי'ס שפיטאל און ס'איז פארגעקומען א שארפער טעלעפאן-געשפרעך, ווייל ווי דער פאגאטאוויע-דאקטאר האט מיר מיטגעטיילט, איז דאס שוין נישט דער ערשטער פאל.

נאכ'ן דאזיגען געשפרעך, זענען מיר נאכאמאל אראפגעפאהרען אין שפיטאל אריין. די קאנצעלאריע האט אונז געשטעלט א בעדינג, אז צוויי פרעמדע מענשען זאלען זשירירען פאר'ן איבעריגען געלד. אויף וואס ה' שיע פיין און איך זענען באין-ברירה איינגעגאנגען.

אבער בעת דער אפעראציע האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס קישקעלע איז געפלאצט, ס'איז פארגעקימען אנ'אינערליכער אייטער-אויסגוס און עין רעזולטאט — דער טויט פון קינד.

מיט דרך-ארץ

חיים אלתר ארגעוויטש

(אגראדאווא 10)

היינט רעפעראט פון אורי צבי גרינבערג

היינט מיטוואך אוונט וועט האלטען א רעפעראט אין פילהארמאניע. דער דיכטער אורי צבי גרינבערג פון ארץ-ישראל א. ד. ט.: „ארץ-ישראל אין פייער".

דער נאמען פון פרעלעגענט וועלכער איז בעקאנט אלס איינער פון די שעהנסטע רעדנער, האט ארויסגערופען גרויס אינטערעס.

דער פרעלעגענט וועט איבערגעבען א לעבעדיגען גרוס פון א"י, ער וועט ארומרעדען די פערשידענע שטריט-פראבלעמען, וועלכע קומען לעצטענס פאר אין לאנד. אורי צבי גרינבערג וואוינט די לעצטע יאהרען אין ארץ-ישראל. ער האט זיך געווידמעט דער פאליטישער ארבייט, פערנעהמענדיג א וויכטיגען ארט אינ'ם רעוויזיאניסטישען לאגער.

טעאטער
„סקאלא"

גאסטשפילן פון וועלטבערימטן קינסטלער
ד"ר פאול
בּאראטאוו
צוזאמען מיט'ן ערשטקלאסיגן אנסאמבל.

2 פאפולערע פארשטעל.
פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20
היינט, מיטוואך, 9 אוונט היינט!
צום לעצטן מאל
דער פאטער

מארגן, דאנערשטאג, 9 אוונט
דוד גאלדער

פרייטאג, דעם 24-טן ד. ח.
פייערליכע פרעמיערע לכבוד דעם
70-יעהריגען יובילעאום פון
גערהארדט הויפטמאן
הענשל פורמאן

זונטאג, ד. 26-טן, 12 פארמיטאג
2-טער פרימארגן פאר די ברייטע
מאסן און ארבייטער-אינטעליגענץ
הינקעמאן
פרייזען פון 49 גר. ביז 1.50

בילעטן צו באקומען אין קאסע פון טעאטער

קאנצערט פון אלא לילית און וו. גאדיק

פרייטאג וועלען ארויסטרעטען מיט אייניאייניגען קאנצערט די בעריהמטע יודישע רעווי-שוישפילער אלא לילית און וו. גאדיק.

אויף זייער פרייטאגדיגען קאנצערט וועלען זיך די יידישע קינסטלער פארשטעלען פאר'ן יודישען עולם אין זייער נייעסטען רעפערטואר, וועלכע בעשטעהען פון נאך נישט געזונגענע יודישע, ענגלישע און פראנצויזישע לידער.

יאסעלע קאלאדני

טרעט ארויס אין „סקאלא"

מיטוואך, דעם 1-טען מערץ וועט ארויסטרעטען אין „סקאלא" דער בעוואוסטער זינגער יאסעלע קאלאדני אין זיין נייעם אריגינעלען רעפערטואר.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי		—	—	—	77.25
3	פראצענטיגע	בוראוולאנע		—	45.00
4	„	דאלארובקא		—	59.50
7	„	סטאביליזאציע (אמ.)			58.25
8	„	ווארשאווער פאנד-בריף			44.00
8	„	לאדזער	„	„	41.75
ענגלישע פונט		—	—	—	30.67
דאלאר		—	—	—	8.90

ראדיא-כראניק

פון וואנען נעהמט זיך דער ווידער-קול ביים ראדיא?

נישט איינמאל אין ביי די געלעהרטע ענטשטאנען די פראגע: וואס ווערט מיט די ראדיא-סיגנאלען וואס ווערען טאג-טעגליך ארויסגעשיקט אין די טויזענדער אין דער לופט דורך די פיל ראדיא-סטאציעס, וואו קומען אהין די ראדיא-כוואליעס? צי קומען זיי צוריק צו דער ערד?

ווי בעוואוסט, לויפט די ראדיא-כוואליע מיט דערזעלבער שנעלקייט וואס דער ליכט-שטראהל, ד. ה. 600 טויזענד קילאמעטער אין משך פון איין סעקונדע. עס קומט אויס, אז די ראדיא-כוואליע מאכט א קרייז ארום דער גאנצער ערד אין משך פון איין סעקונדע. עס קומט אויס אז די ראדיא-כוואליע מאכט א קרייז ארום דער גאנצער ערד אין משך פון איין זיבעטעל סעקונדע! ביים צווייטען מאל פון ארומקרייזען די ערד דורך דער ראדיא-כוואליע וואלטען מיר שוין געהערט איהר עכא אין צוויי זיבעטעל סעקונדע פון מאמענט, ווען זי איז ארויסגעשיקט געווארען.

ווי ערשטוינט זענען אבער געווארען די יוזי סענשאפטליים ווען זיי האבען דערהערט דעמזעלבען ראדיא-סיגנאל א גאנצע סעקונדע שפעטער. (פאר די געלעהרטע איז א סעקונדע זעהר א גרויסער צייט בעגריף). דאס הייסט מען האט ווידער דערהערט דעם ראדיא-סיגנאל נאכדעם ווי ער האט געמוזט דורכמאכען א שטרעקע פון 300 טויזענד קילאמעטער. פרעגט זיך, וואו איז די ראדיא-כוואליע בעת מעשה געווען?

עס זענען לעצטענס ארויסגערוקט געוואָרען צוויי נייע טעאריעס, וואס דארפען פערענטפערען אט די אלע קשיות, לויט איין טעאריע איז דער ווידער-קול פון ראדיא-סיגנאל ענטשטאנען א דאנק דעם אפשלאגען זיך פון די ראדיא-אטאמען אין עלעקטראנען, פון וועלכע עס בילדעט זיך דאס אזוי-גערופענע זאדיאקאלע ליכט אויפ'ן הימעל, די דאזיגע עלעקטראנען זענען גיפירט אין וועלט-רוים אין דער פארם פון א רינג.

רינג, וואס נעהמט ארום די ערד, ווי א רייף, איז א טייל אסטראנאמען מיינט, אז דער דאזיגער גאר אינער פון די רינגען פון פלאנעט סאטורן; אנדערע אסטראנאמען ווידער מיינען אז דאס איז גאר א רינג פון דער זון, וואס דערגרייכט נאהענט צו דער ערד, אזוי צי אזוי, די ראדיא-כוואליע שלאגט זיך אפ אין די דאזיגע רינגען און שטראהלט צוריק צו דער ערד, און דאס איז די סיבה פון דעם ראדיא-עכא.

לויט דער צווייטער טעאריע קומט אויס, אז דער ווידער-קול ביים ראדיא ענטשטעהט א דאנק דעם אפשלאגען זיך פון דער ראדיא-כוואליע אן דעם העכסטען שיכט. וואס בעהמט ארום אונזער ערד און הויבט זיך אן אויף דער הויך פון 100 קילאמעטער. דאס איז די א.ג. העוויסייד-שיכט. די פראגע איז נאך ביז איצט דורך די געלעהרטע נישט אויפגעקלערט געווארען.

א ומענגע נייע ראדיא-סטאציעס

אין דער נאהענטסטער צייט וועלען זיך אין דער וועלט לאזען הערען א רייה נייע ראדיא-סטאציעס און אויפ'ן ערשטען ארט געהט די פערשטארקונג פון די ראדיא-סטאציעס. דער נארוועגישער ראדיא ווערט רעארגאניזירט און פון דען ראדיא-סטאציע בערגען, וועלכע וועט ווערען א וועלט-סטאציע. די ארבייטען זענען שוין אין גאנג.

אויף די ראדיא-סטאציע ריגא איז פערשטארקט געווארען פון 12 אויף 16 קילאוואט, אזוי אז מען קאן זי שוין איצט הערען פיל בעסער, ווי פריהער, די אודיציעס אויף דער פערשטארקטער ראדיא-סטאציע קומען אבער פאר בלויז איין מאל אין דער וואך. יעדען מאנטאג אויף דער כוואליע 198 מעטער, אין דער נאהענטסטער צייט וועט ריגא פערשטארקט ווערען אויף פופציג קילאוואט.

די פארטוגעזישע פאסט-פע-וואלטונג האט בעשטעלט ביי דער לאנדאנער ראדיא-געזעלשאפט א נייע ראדיא-סטאציע מיט דער ענערגיע פון 20 קילאוואט.

אירלאנד האט בעשטעלט ביי מארקאני א ראדיא-סטאציע פון 120 קילאוואט, די סטאציע געפינט זיך אין מוידהוס (דרום-אירלאנד).

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 22 פעברואר 1933

11,40 פרעסע-איבערזיכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 11,58 צייט-סיגנאל 12.05 טאג-פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 1.20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3.15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,30 סקויטען-כראניק. 3,35 פראגראם פאר קינדער. 4,00 גראמאפאן. 4,20 פאר מאטאזשיסטען, רעפעראט. 5,00 לידער-קאנצערט. 6,00 רעפעראט. 7,00 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער. 7.30 ליטערארישע פערטעל-שעה. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8,00 אודיציע. 9 45 ספארט 9,55 קאנצערט. 10,40 פעליעטאן. 10,55 קאמוניקאטען. 11.00 טאנץ-מוזיק.

* *

אויסלאנד

4.30 — דאווענטרי—סימפאנישער קאנצערט. 5,25 — מאסקווא — אפערע פון וואגנער. 7,05 — ריגא — קאנצערט. 8 — שטאקהאלם — סימפאנישער קאנצערט. 8,10 — פראג — קאנצערט. 9,15—דאווענטרי — סימפאנישער קאנצערט. 9.30 — שטראסבורג — סימפאנישער קאנצערט. 10 — פאריז — סימפאנישער קאנצערט. 10,15 — בודאפעשט — פארטעפיאן-קאנצערט.

מעלדונגען

ליגע פון ארביימצדיגען א"י אין לאדז

אגראדאווע 9

דער לעצטער און ענטשיידענדער טערמין פאר רעגיסטרירען זיך און דערלעדיגען די חשבונות פון דער ליגע, איז דאנערשטאג דעם 23 ד. ח. דער סעקרעטאריאט וועט זיין טעטיג דאנערשטאג פון 8–10 אוונט.

הסתדרות „החלוץ" בפולין, סניף בלודז

וואולטשאנסקא 52

לויט'ן בעשלוס פון דער לעצטער זיצונג, וואס איז פארגעקומען דעם 14 פעברואר, מוזען אלע חברים-ות אויסטוישען די לעגיטימאציעס און ערלעדיגען אלע חובות שפעטעסטענס ביז'ן 1-טען מערץ אויסשליסליך. אין געגענפאל וועלען זיי נישט ווערען צוגעלאזט צו דער גענעראל-פערזאמלונג וואס קומט פאר דעם 4 מערץ.

006 דער קאמיטעט.

די פאבריק

(דערצעהלונג)

פון

ש. בערלינסקי

5.

ס'האט זיך אנגעהויבן דאס רעגולערע געהן אין פאבריק אריין. אין דערפריה — די פאבריק-סירענעס צופייפען זיך מיט זייער אומעטיג קול — אין פאבריק אריין. אזוי ביי מיטאג און אין אוונד פון דער ארבייט. חיים'ען האבען די פייפענדיגע סירענעס אנגעהויבן אויסווייזען ווי אומזעהבארע בייטשען, שמייסענדיגע, צופאכטעטע, וואס טרייבען אהין און אהער.

ענדליך—שבת נאכמיטאג. ביי די ארבייטער איז די שטימונג א צורודערטע, א נערוועזע. עפעס גאר א נייעס פאר חיים'ען. ביז איצט, ווי נאר עס האבען זיך די מאשינען אפגעשטעלט, איז דער ארבייטער ארויס פון פאבריק. צומארגענס האט מען איהם אין פאבריק אריינגעלאזט, איז ער צו צו דער מאשין, מעהר קיין שייכות'ן האט ער דא נישט געהאט. איצט, די מאשינען שטעהען, די פאבריק איז שטיל געווארען, ווי עס וואלט איהר דעם אטעם פערכאפט, און די ארבייטער דרייען זיך ארום אויפ'ן הויף, זאמלען זיך אין רעדלעך, שמועסען צווישען זיך — אויפצאהלונג. יעדע פאר מינוט ווערען אריינגערופען אין קאנטאר אריין א פאר ארבייטער און בעקומען זייער וואכען-לוין. ס'איז אנגעקומען די רייה אויף חיים'ען. דאס קאנטאר, א גרויסע, א פיר-ווינקעל'דיגע, מיט גראבע שטאבעס פאר'ן פענסטער, האט גיכער געפאסט פאר א תפיסה-קאנצעלאריע. די ווענט לידיגע, דער דיל א שטיינערנער, א קעלט האט בעיאגט פון אלעם. דאס איינציגע מעבעל-שטיק, וואס האט זיך דא געפונען — א הילצערנער לאנגער טיש איבער דער לענג פון צימער. הינטער איהם זענען געזעסען צוויי. איינער אנ'אלטער, מיט א פול אנגעגאסען פנים, וואס האט אריבערגעקוקט איבער די גאמבע און מיט צוויי אשגרויע וואנסען. אונטער די אויגען א פאר אנגעשוואלענע אויגען-קישעלעך, וואס האבען די אויגען געמאכט נאך קלענער, ווי קליינע שניטלעך. פון וואנען בייזע, אנגעכמארעטע ביקלעך האבען ארויסגעקוקט, ווי ביי א נישט אויסגעשלאפענעם הונט. דער צווייטער א יונגער, אנ'ערך אנ'עכצעניאהריגער, מיט א גלאטיג מיידעלש פנים, איז געזעסען איבער א בוך, פארגעלייענט די נעמען, און דער אלטער האט יעדען אונטערגערוקט א קאנווערט מיט געלד, נישט אומקוקענדיג זיך צומאל, ווער עס שטעהט פאר איהם. אזוי האבען זיך די ארבייטער רייהענווייז דורכגעצויגען דורך דעם לאנגען קאלטען צימער, קריגענדיג צוגעשארט זייער לוין.

חיים'ען איז א שוידער אדורך. דאס איז דער שכר? אזויארום ווערט מען בעלוינט? ער האט זיך א מינוט געוואלט פערהאלטען. א בייזע פרעמדקייט האט אויף איהם א ווייע געטון דער אלטער האט אנ'אויגעוב'יק אפגעריסען זיינע בליקלעך פונ'ם שטויס געלד, וואס ער האט געהאט ליגען צופוסענס איהם פון טיש, און אפגעמאסטען מיט זיי חיים'ן. ס'איז איהם עפעס נישט קלאר געווען, צו וואס דער ארבייטער פערהאלט זיך. האט ער א לייג אנידערגעגעבען די האנד אויפ'ן טיש מיט א גרייטקייט, ווי א חיה, בעת זי דערשפירט געפאהר, גיט זיך א שטעל אויף שפיץ פינגער, גרייט צו מאכען א שפרונג. די סצענע איז איבערגעריסען געווארען דורך דער רייה, וואס האט זיך אלץ פאראויס און מיטגעשלעפט חיים'ן.

אין דרויסען פאר דער פאבריק שארען די ארבייטער ערשט ארויס דאס געלד פון קאנווערט. די מטבעות ווערען בעטאפט מיט גארשקעס דאנות, ווי זומער-צייט די פרייע שטיקלעך צוקער מיט געפליגעלטע בעלי-חיים'לעך.

אין א פאר שעה שפעטער האט חיים געטראפען וואקעלדיגע ארבייטער פון פאבריק, וואס האבען זיך אהיימגעשארט שיכור'ערהייט.

אויף איין ראג האט ער געטראפען אנ'עלטערען ארבייטער אהן א היטעל אויפ'ן קאפ, די האר צושויבערט, ער האט כסדר זיך געשטויסען מיט'ן קאפ פאראויס און נאכגעשלעפט די וואקלדיגע פיס. ער איז געקראכען, געקראכען און זיך אנגעשטויסען אויף א לאמטערן-סלופ, געבליבען שטעהן, געשריגען, געזידעלט זיך און געווארפען מיט א צוגעבאלטער האנד אין לופט אריין. אז ער האט דערשפירט, א מענש שטעהט נעבען איהם, האט ער א שטרעק אויס געגעבען די האנד, זי געפעפענט און געזאגט: „טא נעם דו די רעשט". אין דער האנד האבען זיך געפונען עטליכע איינציגע גילדענס. דערנאך האט ער זיך צולאכט אין די וואנסען אריין: „כ'האב געמיינט, ס'איז מיין ווייב, אדער מיין טאכטער, הונטס בלוט."

אזוי האט זיך חיים מיט וויטאג אריינגעשניטען אין נייעם לעבען פון פאבריק. ס'האבען זיך פאר איהם אלעמאל אויפגעבונדען נייע געשעהענישען, וואס זענען ווי קנוילען געלעגען פאר איהם, אבער זייער אויסגאנג האט ער נישט געזעהען.

נאר איינמאל איז אין פאבריק א שינוי פארגעקומען: דער אלטער דירעקטאר, יאן הצמפעל, איז אוועק פון פאבריק. זייט א צייט האט איהם די נאז אנגעהויבען בלוי ווערען ווי א מילך און אין די ביינער האט ער געפיהלט א שטענדיגען שוידער. דאס האט איהם איינגאנצען צוזאמענגעבראכען, ווי א פאראליזש, געפאהרען איז ער אין די אויסלאנדען, אין די ווארימע געגענדען. וואס מיט איהם דארט איז געווארען, האט מען גענוי נישט געוואוסט אויף דער פאבריק האט מען דערציילט, אז ער ליגט גאנצע טעג אונטער דער ברענענדיגער מזרח-זון און איז מתפלל. אנדערע האבען דערציילט, אז ער ווייס איינגאנצען נישט, וואס ס'טוט זיך מיט איהם — ליגט ווי א קריפעל.

(ווייטער קומט)

Ciężar Kryzysu

odczuwają tylko firmy
nie rozumiejące potrzeby
ogłaszania się

Celową reklamę
przeprowadza jedynie

AKWIZYCJA OGŁOSZEŃ
FUCHS'a
Piotrkowska 50
Tel. 121-36

ENGLISH

פארגעגנער און פארטש-
נעשיטענע. קאָנווערס-
ציע, ליטעראַטור
ערטיילט אַ פּעהיגער פּע-
דאַגאָג. – אַפערטען אי
אדמיניסטר. פאר „Mir"

לעכער

צו העשן, לעצלער צו
הויזען און קאָסטיומען
רעפאריר
נאַרדמאַן שרודמיעסקא 8
ספּעציאַליסט אויף העמ-מאַשינען

צאהן-ארצט
J. ROZINREICHOWA
האט זיך איבערגעצויגן
אויף **זגערזשער 38**
(געגענאיבער זגערזשער 15)
נעהמט אָן פון 10–2 מיטאָג און 4–7 נאָכמ.
צו לעטשניצע-פרייזן!

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. F. SZAC
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analizy przemysłowie: wody mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd
Ceny zniżone

Dr. med. RACHELA LEWI
ספעצ. קינדערקראַנקהייטען
האט זיך אריבערגעצויגן
אויף **שרודמיעסקא 27**
(פריהער ציגעל-גאַס 6) טעל. 142-72.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-באַרבייטונגען
שלאָסעריי-ארבייטען
מאַשינען - טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13

שייטלעך
מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פּערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
-- און אָנדולאַציע --
ביי **קערש, סטאָווראַווא 15**

Dr. med.
H. ZELICKI
choroby kobiece i akuszerja
GŁOWNA 41, tel. 237-69.
Przyjmuje od 1–2 i 4–8 wiecz. 843

Dr. med. **Haltrecht**
ספעציאַל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג
און פון 5–9 אָוונט. זונטאָג פון 10–1 בייטאָג.
פאַר ארבייטסלאָזע לעטשניצע-פרייזען!

Dr. med. Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספעצ. פון נירען, בלאָז- און אורין-קראַנקהייטען
וואָוינט יעצט
ul. ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעהמט אָן פון 8 ביז 9 פריה און פון 3–6 אָוו.

Dr. med. **L. Berman**
צעגעלניאַנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאַל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע בעז-
האַנדלונג, מיט קוואַרצלאַמפּע
נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 9–1 בייטאָג.
פאַר אינבאַמטע - לעטשניצע-פרייזען!

פישצאַק
פאר
גראַטשישע אנשטאַלטען
דריקשווייצן און סקרופלען
נאָכמאַכן
די איינציגע אדרעסע
104
טעל.: 241-24
נצלויקס

Dr. S. Kantor
ספעציאַליסט פאר הויט-, וועגערישע און גע-
שלעכטס-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אָוונט.
זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ.

אָרטאָפּעדישער אנשטאַלט
פאַרלעטזונגען, גאַרסעטען, אָר-
טאָפּעדישע אפּאַראַטען
פאר ערבן, לייבעל פלאַט-
פוס-איינלאַגען
פּעטערען אלס נאָך גיפּס-
אָבדרוק.
Dr. med. **Lubicz u. Villy Simonovic**
פּיעטריקאַווער 119, טעל. 231-81.

ספעציעלע אמבולאַטאָריום
פאר האַרץ-קראַנקהייטען
אונטער דער לייטונג פון געוו. אַסיסטענט פון ווינער
און ווילענער קליניקס פאר האַרץ-קראַנקהייטען
ד״ר פ. וואָלק. עלעקטראָקאַרדיאָגראַף, רענט-
גען, אַנאַליזעס צו פּאַרשטיין די פונקציעס פון האַרץ.
וואַרשע, נעיצאַלאַ 4 פון 1 ביז 7 אָוונט.
טעל. 215-80. אויך פאַר דורכליכטונגען זול.

א גרויס געוועלב שעהן!
דירעקט פון ווירט
פון זאַפּאַרט צו פערמיטען.
ערפאהרען ביים ווירט זאַכאָדניאַ 17

קליינע אנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייצ-פּאַסטען

אַ טיכטיגער אינקאַסאַנט ווערט געזוכט אין מאַנופאַקטור-שניידער-מייסטער-פאַרין. פּילסודסקיעגאָ 12 פון 8–10 אָוונט. 893

אַ פעהיג יונגעל פון ערגענליכע עלטערן איז נויטיג אין אַ געשעפט. צו ערפאהרען פּאָמאָר-סקא 6, וואָוינונג 14. 899

לאַקאַלען

צו פערמיטען אַ געוועלב מיט אַ שטוב און איינצלנע שטובען אויף פראַנציסקאַנער גאַס. צו ערפאהרען אויף מרדכי גבאי׳ס 9, ביי דעם ווירט א. ציקערמאַן. 890

2 שטובען און אַ קיך, פראַנצ. 1-סטע שטאָק. ביליג צו פערמיטען. פראַנציסקאַנער 30, ביי בערנשטיין. 892

קויף און פערקויף

צו פערקויפען אַ שרייב-מאַשין און אַ וואַשן-צושטעל. צו ערפאהרען פּיעטריקאָווער 41, ביי גאָנדזשט. 894

פערשידענעס

Zaginiony kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej licznik № 12363729/38538 na imię Frimczman Łajbusz, Jerozolimska 6. 895

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אָן קראַנקע אין אַלע
ספעציאַליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 אָוונט. זונטאָג ביז 2.
וויזיט 3 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאר וועגערישע הויט-קראַנקהייט,
פון מענער-שוועכע צעלייזען אַ קלוג
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסוליטאַציע מיט ספעציאַליסטען פון אורא-
לאָגיע, נערווען-קראַנקהייטען,
קוואַרץ-לאַמפּ, עלעקטרישער
הייל-סאַבינעט לאַסמעטיק.
--- עפענט פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. ---
פון 11 ביז 12 און 15 ... פון
נעהמען אָן פרוי-דאָקטער נאָר קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
- באַזונדער וואַרטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

כירורגיש-וועכנערין-קליניק
„SANATO"
ש. ז. אָ.
אַגראַדאָווע 10 טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
געבורטען II קל. 175 זל.

RADJO EUROPA „SIX"

נייעסטע ראַדיאָ-אַפּאַראַטען, וועלכע גיבען די פאלג. ראַדיאָסטאַנציעס:

TABELA STACYJ

Stacje	Fala	Stacje	Fala	Stacje	Fala
Łódź	233	Leningrad	351	Ryga	525
Bordeaux	236	Graz	352	München	532
Triest	247	Londyn (Regional)	355	Palermo	537
Barcelona	252	Stuttgart	360	Sundsvall	541
Gliwitze	253	Algier	363	Budapeszt	550
Tuluza	255	Helsingfors	368	Wilno	566
Hörby	257	Sevilia	368	Lajbach	574
Frankfurt	259	Westerglen (Schott. Reg.	376	Swerdlowsk	824
Londyn	261	Lwów	380	Budapeszt II	840
Mähr-Ostrau	263	Tuluza (Privat)	385	Leningrad	900
Valencia	267	Lipsk	389	Charków	937
Bari	269	Bukareszt	394	Moskwa (Kom.)	1000
Turin	273	Daventry (Midland)	398	Kiew	1034
Heilsberg	276	Sottens	403	Tyflis	1071
Presburg	278	Katowice	408	Oslo	1083
Westerglen (Schott Nat.)	288	Dublin	413	Moskwa-Pop.	1100
Kaschau	293	Rabat	416	Mińsk	1105
Hilfersum	296	Berlin I	419	Kalundberg	1153
Reval	298	Madryt	424	Luxenburg (V.)	1190
Manchester (Nat.)	301	Moskwa	424	Reykjavik	1200
Bordeaux-Laf.	304	Belgrad	431	Stambuł	1200
Neapol	318	Sztokholm	435	Wiedeń (Versuch)	1255
Göterberg	321	Rzym	441	Moskwa (Gew.)	1304
Breslau	325	Odessa	450	Motala	1348
Poste-Paryż	328	Beromünster	459	Warszawa	1411
Mailand	332	Langenberg	472	Daventry (National)	1554
Poznań	334	Manchester (Nat.)	480	Königswusterh.	1634
Brüssel	337	Praga	488	Radjo-Paryż (Pr.)	1724
Brünn (Brno)	341	Florencja	500	Lahti	1796
Strasburg	345	Brüssel	509	Huizen	1875
Barcelona	348	Wiedeń	517	Kowno	1935

Odbiór podanych stacyj zależy od warunków lokalnych
BRACIA LAJB · ŁÓDŹ · ZGIERSKA 9 · TEL · 164-95

אַנאָנסען-פּרייז פאר אַ מילימעטער שורה
טאָג'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . 4 .
נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . 8 .
אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער. אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען 20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:
אין לאָדז - 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ - 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ-1 דאָל.

סעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנט-וואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און בייאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman